

VÅRE ROVDYR

årgang 6

2·92

Skimmet 1992

issn 0801-4728

VÅRE ROVDYR

Postboks 17 - 2420 Trysil

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er medlemsorgan for foreningen
VÅRE ROVDYR, og utkommer fire ganger i året.

Ansvarlig utgiver:
Foreningens styre

Redaktør:
Hilde Aaseth

Medlemskontingent 1992 inkl. tidsskrift min. kr 75,-
Abonnement kr 75,-
Postgiro 0806 4429494 Bankgiro 1800.20.97644

INNHold

Leder.....	49
Årsmelding.....	51
Årsmøte.....	53
Hedmark- Norges største ulvefylke i etterkrigstiden.....	55
Bjørnetur.....	61
Brev fra Hedmark sau- og geiteavlslag.....	64
Norges Høyesterett.....	67
Jegerne og eiendomsretten til dyrelivet.....	72
Drømmedagen.....	74
Fra historien.....	79
Leserinnlegg.....	87
Ulvejakt på Kolahalvøya.....	88
Bokanmeldelse.....	90
Kjøttetemde "viking-sau".....	91
Styret.....	92

FORENINGEN VÅRE ROVDYR

arbeider for å spre fakta om rovpattedyr og rovfugler, og for at disse artene skal leve i livskraftige bestander og forvaltes etter norsk lov og internasjonale avtaler.

Forsidetegning: Viggo Ree
Baksidefoto: Paul Granberg

Trykk:
Gausdal Trykkeri

Utgitt med støtte fra
Verdens Naturfond

Rio, Forsvaret og bjørneflytting

Stortingsmelding nr 27 om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe er nå behandlet i vårt storting. Meldingen ble vedtatt og viljen blant våre politikere til en seriøs og alvorlig vurdering av vern av truede dyrearter ser ut til å ha steget noe. Flere av talerne på stortinget vedr. meldingen fokuserte på Rio-konferansen og dens internasjonale viktighet, og at dette var Norges første sak etter denne konferansen. De påpekte at vi nå selv må vise ansvar og ta litt av vår del av det internasjonale kravet for bevaring av truede dyrearter. Men nå gjenstår det å se dette bevaringsengasjementet i praksis - våre internasjonale forpliktelser til tross. Vi har hverken tid eller rett til å somle mer - nå må det handles. Meldingen tar sike på å komme med en høringsrunde på viltlovens par.11 (nødvergeretten) om at forsvar av bufe og tamrein skal være "ved direkte angrep", ikke som nå "fare for direkte angrep", og at den kan unntas for spesielt truede arter, som til eks. ulv.

Forsvarets planer om å etablere et skytefelt i Åmot-traktene må stoppes. Med den vedtatte stortingsmeldingen, hvor kjerneområdenes viktighet påpekes, må dette området med særlig hensyn til bjørnen tas vare på. Det er i dette området at storparten av hifunnene i Norge er gjort i etterkrigstid. Dette viser at det er et av bjørnens viktigste bruksområder på norsk jord, og betydningen av dette området er lett å forstå når vi ser på den totale bjørnesituasjonen i landet vårt. Flere naturvernorganisasjoner og andre vil påpeke forholdet og forhindre at øvingsområdet ikke blir en realitet. Både med henvisning til stortingsmeldingen og Bernkonvensjonen vil det være underlig hvis våre forvaltningsorganer skal kunne tilgodese dette området til en militær øvingsplass.

Bjørn døde under transport ved forsøk på flytting. De fleste kjenner vel til denne episoden. Desverre ble utfallet tragisk ved dette flytteforsøket fra våre forvaltningsorganer. En rekke spørsmål kan man sikkert stille seg i ettertid - Var antallet sauer stort nok til å gjøre et så omfattende inngrep? Skal bjørnen ikke lenger få etablere seg vest for Glomma? Gir Direktoratet for Naturforvaltning seg etter for et lite press fra landbruksnæringen? Det er alltid lett å være etterpåklok, og med godvilje kan man kritisere mange ting ved flytteforsøket. Denne bjørnens liv hang i en tynn tråd, i og med at den var såpass nærgående med å ta sau på innmark. Fellings-tillatelsene ble påtrengende og børsene ble tatt ned fra veggene. Direktoratet valgte å gjøre et forsøk på noe nytt med å prøve å flytte det de karakteriserte som "problembjørn". En forsåvidt interessant mulighet med tanke på at den samme metode kan gjøres på ulv, hvor hvert individ er av vesentlig betydning for artens eksistens i Skandinavia. En annen mulig løsning hadde vært å sette inn ekstra midler til en kontinuerlig oppfølging av bjørnen. I nært samarbeid med sauene næringen kunne man så gjøre forebyggende tiltak slik at bjørnens muligheter for å ta sau var så små som mulig. En gjensidig åpen og ærlig dialog mellom de berørte partene hadde her vært en nødvendighet. Selvom problemet ville øke betraktelig når beite på utmark begynte, så kunne bjørnen gjøre nye omfattende vandringer.

Denne bjørnen tok skrittet over til vestsiden av Mjøsa, og dyret kunne gi svært nyttig og kanskje en annen informasjon om bjørners vandringer. Kanskje den slett ikke var så spesiell som noen fikk inntrykk av. Den hadde god kurs mot et tidligere kjent område for bjørn - Vassfaret.

Morten Bilet

Årsmelding for arbeidsåret 1991/92.

I denne perioden har styret bestått av følgende personer:

Leder: Morten Bilet, Skedsmo.

Sekretær: Yngve Kvebæk, Oslo og Jon Bekken, Hamar.

Kasserer: Jon Bekken, Hamar.

Redaktør: Hilde Aaseth, Hamar.

Styremedlemmer: Paul Granberg, Follebu, Geir Sjøli, Skogbygda, Per Kristian Stokke, Ås.

Varamedlemmer: Stig Andersson, Grimstad, Hans-Jørgen Wallin Weihe, Lillehammer, Arne Flor, Saltrød, Astrid Haagenen, Fagerstrand.

Styret har gjennomført fire styremøter i dette arbeidsåret. Denne møteaktiviteten ser ut til å ha vært tilstrekkelig for å holde hele styret i rimelig aktivitet. Rovdyrene har fått mye mediaplass i de seneste år, og dette gjør at større arbeidsmengder til tider kommer fort, og en utstrakt telefonvirksomhet har vært nødvendig for å ta raske avgjørelser, slik at vår påvirkningskraft har blitt størst mulig.

Medlemsbladet har kommet som vanlig med fire nummer pr.år. Vår redaktør Hilde Aaseth har fungert meget bra i dette arbeidet. Redaksjonskomiteen har bestått av Hilde Aaseth, Paul Granberg og Jon Bekken. Vi har tildels hatt tykke utgaver av tidsskriftet, og stoffmengden har vært relativ god. Vi hadde ønsket oss noe mere fagstoff. Verdens Naturfond har som tidligere bidratt med støtte til trykking av bladet.

Vår nye foreningsbrosjyre har gjort oss enda mer synlige og gitt oss endel nye medlemmer. Og medlemstallet er fortsatt stigende. Vi har hatt en vervekampanje gående, og enkelte gjorde en svært god innsats. Vinneren ble behørig belønnet med en bjørneobservasjon. Referat kommer i tidsskriftet.

For oss som er spesialister i rovdyrproblematikken har det ikke manglet på saker å arbeide med, både nasjonalt, internasjonalt og lokalt. Det kan nevnes internasjonale ulveaksjoner, lobbyvirksomhet mot politikere, gaupefredning, div. korrespondanse til forvaltningen og organisasjoner. I noe av dette arbeidet vårt har vi også sett betydningen av å ta med oss samarbeidspartnere som, Norsk Zoologisk Forening, Norges Natur-

vernforbund, Verdens Naturfond, Dyrebeskyttelsen Norge. Noen av brevene/tiltakene er å finne i medlemsbladet.

Forsvarets planer om et skytefelt i Åmot, i et av Norges viktigste bjørneområder, har vi sett på som svært viktig å få stoppet, og vi har satt ned en egen arbeidsgruppe til dette. Paul Granberg står sentralt i dette arbeidet.

Der er også gående et annet meget viktig arbeid som både norske og svenske naturvernorganisasjoner er med på. Dette er det hovedsak Foreningen Våre Rovdyr som har tatt initiativet til. Dette fellesarbeidet vil bli offentligjort lenger utpå våren.

Vårt engasjement i Kontaktutvalget for Barentshavsaker, eller kontaktutvalget for Nordområdene som det nå heter, er noe perifert, men vår representant Viggo Ree har stått sentralt i mediadiskusjonene omkring dette feltet - både som privatperson og i foreningens regi.

Vi har som vanlig holdt nær kontakt med forvaltningen og forskningen i rovdyrspørsmål, slik at vi til enhver tid har vært så oppdatert som mulig.

Mye av aktivitetene våre er blitt belyst i media - i store riksaviser, TV, radio og kanskje spesielt i aviser/radio med tilknytning til rovdyr-områder. Vi har sett det som en fordel at vi har fått litt mediadekning, for å belyse foreningens virke, men dette har selvfølgelig ikke godt utover den enkelte sak. I rovdyrarbeid har vi også sett at taktiske disposisjoner og spill er endel av virkeligheten. Sensitiv informasjon finnes det også noe av, og som brukes i diverse sammenheng. Derfor har det ikke alltid vært mulig å belyse alt arbeid som er blitt gjort gjennom tidsskriftet.

Av andre foreningsaktiviteter var medlemmenes bjørnetur over to dager i fjor vår svært vellykket, og med over tretti deltakere som ville se bamsens hi, spor og sportegn. Referat fra turen finnes i bladet.

Vi takker våre medlemmer, og håper det er satt pris på det arbeidet som har blitt gjort, og at dere fortsatt støtter vårt videre arbeid inn i fremtiden.

Styret.

ÅRSMØTE 1992

REFERAT FRA ÅRSMØTET I FORENINGEN VÅRE ROVDYR

STEN MENIGHETSHUS, SKEDSMOKORSET, 24. APRIL 1992

Leder Morten Bilet ønsket de ca 50 frammøtte velkommen, og oppdaterte forsamlingen om tingenes tilstand på rovdyrfronten.

Innkalling og sakliste ble godkjent. Morten Bilet ble valgt til møteleder og Yngve Kvebæk til referent.

Morten Bilet leste opp årsmeldingen, og Jon Bekken redegjorde for regnskapet for 1991.

Etter forslag fra salen ble styrets forslag til kontingent på fortsatt minimumsbeløpet kr 100 for 1993 noe modifisert idet det ble oppslutning om en differensiering. Kontingenten blir dermed fortsatt minimum kr 100, men minimum kr 50 for medlemmer under 18 år.

Valgkomiteens sekretær Torger Hagen ledet valget. Komiteens forslag som var sendt ut med tidsskriftet inneholdt en feil idet det på varaplass skulle stå Stig Anderson og ikke Arne Flor.

Forslaget til styre ble bifalt ved akklamasjon:

Styre: Morten Bilet (på valg 1993)
Yngve Kvebæk "
Per Kristian Stokke "
Geir Sjøli "
Jon Bekken "
Burny Iversen "

Vara: Astrid Haagensen
Stig Anderson
Paul Granberg
Ragnhild Eklid

Valgkomiteens sekretær ønsket ikke gjenvalg. Valgkomiteens sammensetning ble som følger:

Hans Jørgen Wallin Weihe (sekr.)
Roar Solheim
Erling Sætre
Jon Veen

Ole-Johnny Myhrvold ble gjenvalgt som revisor.

Valgkomiteens tidligere sekretær Torger Hagen foreslo at styret går igjennom foreningens

vedtekter til neste årsmøte, særlig med henblikk på valg og valgkomiteens arbeid.

Jon Bekken presenterte to medlemmer (Arve Paulsen, Ole Bakken) som produserer terrakottaprodukter. Produktene tilbys foreningens medlemmer til lave priser slik at 25 % av omsetningen tilfaller foreningen.

Morten Bilet slo til lyd for økt medlemsverving. Jo høyere antall medlemmer, jo mer tungtveiende er foreningen overfor forvaltningsapparatet.

For øvrig fikk en rekke medlemmer i forsamlingen anledning til å hylle tidsskriftets redaktør Hilde Aaseth for bladets form og innhold, særlig med tanke på hennes skarpladde tegninger. Det ble likevel etterlyst mer fagstoff, samt at bokstavene var i minste laget. Paul Granberg oppfordret medlemmer med tilgang på utenlandske tidsskrifter til å sakse flittig, gjerne oversette og sende Hilde.

Morten Bilet orienterte deretter om den forestående bjørneturen der opplegget vil bli på linje med fjorårets arrangement.

Etter utlodning og bevertning presenterte Morten kveldens foredragsholder, Viggo Ree, som neppe er noen ukjent størrelse for foreningens medlemmer. Temaet for lysbildeserien var "Norske selarter og deres forvaltning", og vi fikk et uhyre detaljert innblikk i biologi, atferd og feltidentifisering av de ulike artene. Viggo Ree har jo arbeidet med bl.a. sel og selforvaltning i mange år, og når det gjaldt nyere norsk forvaltningspolitikk på dette område la han ikke fingrene i mellom.

Yngve Kvebæk

Hedmark - Norges største ulvefylke i etterkrigstiden

Av Paul Granberg.

Forekomsten av ulv i Hedmark er stadig et diskusjonstema i forskjellige organer. En rekke påstander og teorier ser ut til å ha et felles mål i å gi inntrykk av at denne ulveforekomsten ikke har livets rett. Det hevdes bl.a. at en så liten populasjon vil få problemer på grunn av innavl. Enkelte hevder at ulven var utryddet i mer enn hundre år før den "plutselig dukket opp" i 1980-årene, og de frykter en ukontrollerbar bestandsvekst. Mer eller mindre fantasifulle påstander om ulovlig import og utsetting av dyr blir brukt som argument for å åpne for lettere adgang til jakt på sårbare og truede dyrearter, hvilket også har fått gjennomslag hos enkelte ukritiske stortingspolitikere. Bl.a. flere journalister har forsøkt å finne bevis for disse ryktene, uten å lykkes. Tiden burde kanskje nå være inne til å søke alternative forklaringer på fenomenet ulveforekomsten i Hedmark.

I slike diskusjoner blir ofte historiske kjennsgjerninger og faglitteratur skjøvet til side til fordel for lettvinde og sensasjonspregede forestillinger. At det ble skutt ulv i Sør-Norge både i 1950 og 1964 samt i tilstøtende svensk område i 1965, og at det er en sammenhengende rekke av til dels godt dokumenterte ulvemeldinger gjennom flere titals år før 1980, blir det tatt lite hensyn til. Meningen med denne artikkel er derfor å rette oppmerksomheten mot en del opplysninger som ellers blir lite berørt i dagens diskusjoner. Generelt synes det å ha vært en vanlig oppfatning i etterkrigstiden at ulven holdt lengst stand som fast forekommende i Nord-Norge, og spesielt i Finnmark. Sørøst-Norge ble mer oppfattet som streifområde for ulv. Enkelte har imidlertid pekt på muligheten for at et fåtall dyr kan ha overlevd i de store og tidligere så uoversiktlige fjell- og skogområder på Østlandet, evt. med tilstøtende svenske områder (Granberg 1981, Wabakken 1986). En slik forekomst kan selvfølgelig ha blitt styrket ved innvandring av ett og annet individ fra nordøst. Denne åpenbare mulighet, som styrkes av spredte meldinger om ulveobservasjoner i grenseområdene like nordover til Finnmark og videre gjennom Finland til Russland, samt av dokumentasjon av ynglinger i Nord-Sverige, gjør et spørsmål om innavl lite interessant. Av større interesse er det hvordan ulvemeldingene fordeler seg geografisk innenfor et såvidt langt tidsrom.

Det er utgitt flere oversikter over forekomsten av ulv i Norge og Norden. De mest omfattende publikasjoner om ulven i Norge ble utgitt i forbindelse med Rovviltprosjektet i regi av Direktoratet for naturforvaltning. Prosjektet startet i 1980 og ble avsluttet i 1984. I deres publikasjon "viltrapport 33" (Sørensen et al. 1986) er det satt opp en oversikt over registrerte ulvemeldinger gjennom vel 30 år, fra 1948 til 1979. Meldingene bygger vesentlig på observasjoner gjort av bygdefolk, og er i stor grad fremkommet som avismeldinger. Oversikten omfatter i alt 750 meldinger fra hele landet, og danner et vesentlig grunnlag for prosjektets beskrivelse av ulvens historie i perioden. Materialet er derfor ikke uten interesse hva angår ulveforekomsten i Hedmark. Samtidig gir den offisielle jaktstatistikk et innblikk i nærings situasjonen for ulven i området.

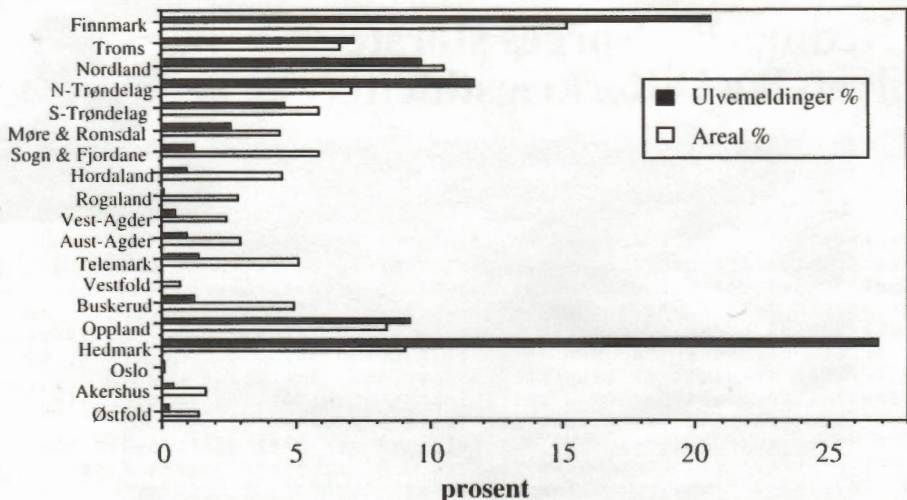

Fig. 1. Ulvemeldinger i Norge i tiden 1948 - 1979 (etter Sørensen et al 1986), prosentvis fordelt på fylker, og fylkenes prosentvise areal i forhold til areal av fastlands-Norge.

Fordelingen av ulvemeldingene

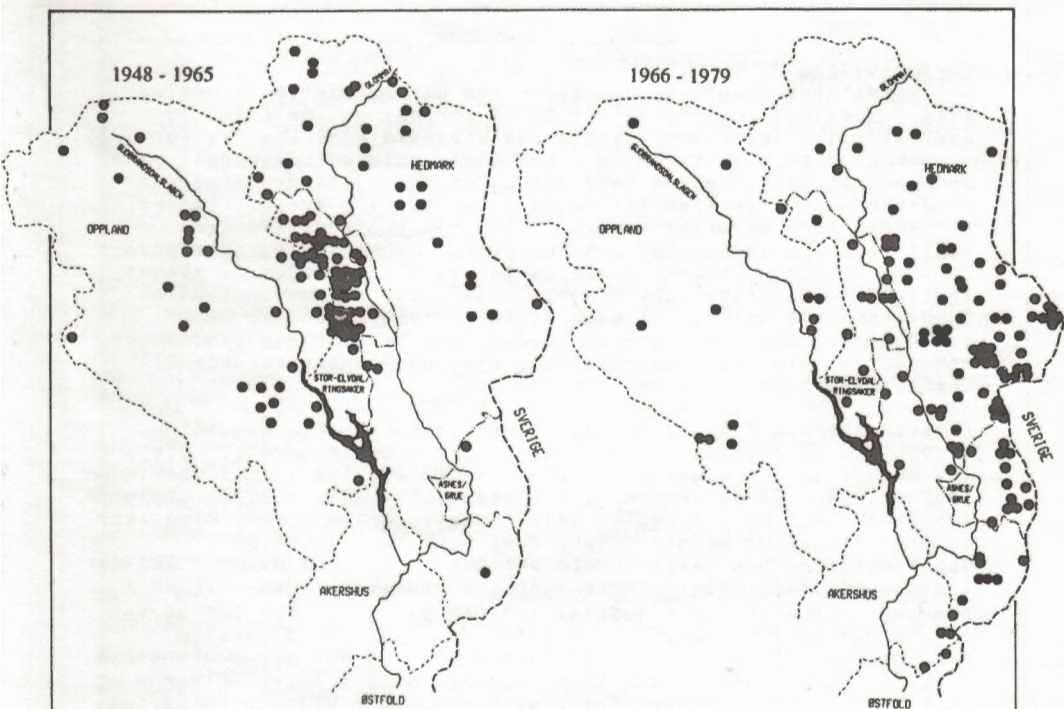
For hele landet er gjennomsnittlig antall meldinger pr. år 23,6 i perioden 1948 - 1979, og 23,9 for perioden 1948 - 1965. Dette indikerer ingen endringer i ulvemengden i Norge gjennom perioden 1948 - 1979, hvilket stemmer med alle offisielle bestandsvurderinger.

Den geografiske fordeling av meldingene viser at Hedmark fylke med sine 9% av fastlands-Norges areal, har 27% av meldingsmassen, mens f.eks. Finnmark fylke med sine 15% fastlandsareal har drøyt 20% av meldingsmassen. (fig.1).

Ser man nærmere på ulvemeldingene i Sørøst-Norge er det ikke naturlig å holde seg strengt til fylkesgrensen for Hedmark, selv om dette fylket har desidert flest meldinger også i landsmålestokk. Spredningen gjør det naturlig å se fylkene Hedmark, Oppland, Akershus, Østfold og Oslo under ett, selv om de tre sistnevnte er av helt underordnet betydning. Innefor dette området har Hedmark 72,6% av meldingsmassen, mens Oppland har 25,2%. (Antall sted-festede meldinger er 249).

Sammenligner man områdene øst og vest for Glåma, har de to områdene tilnærmet like mange meldinger i tidsrommet 1948 - 1979 (127 mot 122).

Deler man tidsrommet i to perioder, 1948 - 1965 og 1966 - 1979, vil man se at det østlige område hadde i første periode 17,3% av meldingene, mens det samme området hadde 78,3% i siste periode. Trekker man så en rett linje fra der nordgrensen for Trysil kommune treffer svenskegrensen til der hvor nordgrensen for Søndre Land kommune støter mot Buskerud fylkesgrense, får man et nordre og et søndre område med grense tilnærmet på tvers av vassdragene. I perioden 1948 - 1965 kommer 14% av meldingene fra søndre del, mens hele 86% kommer fra samme området i perioden 1966 - 1979. (fig. 2a og 2b).

Figur 2. Ulvemeldinger i Sørøst-Norge 1948 - 1965 og 1966 - 1979. Kartet er omtegnet etter Sørensen et al (1986).

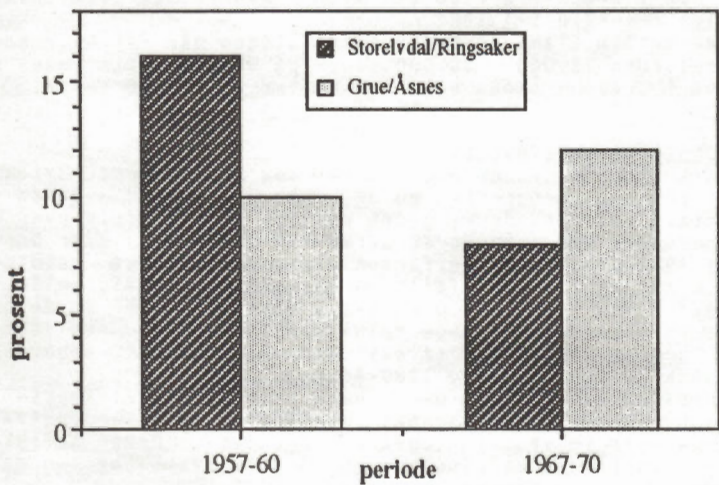

Fig. 3. Elgavskytingen i Stor-Elvdal/Ringsaker og Grue/Åsnes kommuner, i prosent av fylkesavskytingen i Hedmark.

Næringstilbud

I litteraturen fremheves hjortedyr som ulvens viktigste næringskilde, spesielt i vinterhalvåret. I området mellom Glåma og Gudbrandsdalslågen, hvor tyngden av ulvemeldinger kom fra før 1965, er det en stamme av villrein. Denne var imidlertid av helt underordnet betydning som føde for ulven, da bestanden utgjorde mindre enn 100 dyr frem til begynnelsen av 1970-årene. Rådyret har aldri vært tallrikt i området, og hjort ble første gang registrert ca. 1970. Derimot var det en meget solid, og økende, bestand av elg i området. Det førte til store skader på skogen, spesielt i Imsdalsområdet i Stor-Elvdal, og fra begynnelsen av 1960-årene ble det satt i gang en sterk reduksjonsjakt på elgstammen i området. Senere studier med bruk av radiotelemetri, har vist at elg fra Hedmarksvidda, Øyer og Ringebu trekker til dette området om vinteren.

Elgavskytingen i Ringsaker og Stor-Elvdal (som har det alt vesentlige av elgarealet på Hedmarksiden i dette området) utgjorde 16% av den totale elgavskytingen i Hedmark fylke i treårsperioden 1957 - 1960. Ti år senere, i treårsperioden 1967 - 1970, utgjorde den bare snaut 8%. I reelle fellingsstall for kommunene Ringsaker og Stor-Elvdal på Hedmarksiden, samt Øyer og Ringebu på Opplandssiden, ble det i første periode skutt 1223 dyr mot 503 dyr i siste perioden. Til sammenligning utgjorde elgavskytingen i kommunene Grue og Åsnes i Solør i de to periodene nær 10% og vel 12% av den totale avskytingen i fylket. Her var de reelle fellingsstall 523 dyr i den første perioden og 504 dyr i den siste. (fig.3). Noe av samme utvikling var det også i Våler, Elverum og Åmot, som ligger nordover fra Grue/Åsnes. For Hedmark fylke som helhet gikk elgavskytingen ned med omtrent 21% i løpet av 1960-årene.

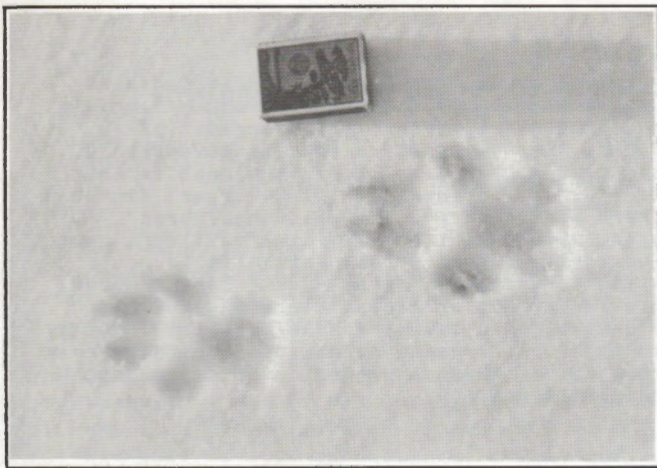
På svensk side av grensen, i Värmlands län, økte elgavskytingen med ca. 30% i årene fra 1960 til 1970. Videre ble avskytingen ca. firedoblet fra 1970 til 1980.

I området mellom Glåma og Gudbrandsdalslågen går det hver sommer i størrelsesorden 15.000 - 30.000 sauer på utmarksbeite, mens det øst for Glåma i Grue og Åsnes kommuner beiter ca. 3.500 sauer.

Kan vi stole på meldingene?

Det hevdes ofte at det er bygdefolket som best kjenner dyrelivet i sine omgivelser. Argumentet holder ikke dersom man avfeier et stort antall observasjoner, gjort nettopp av bygdefolk over en lengre periode, ved å hevde at ulven var utryddet i over hundre år frem til 1980-årene. All erfaring viser at et slikt meldingsmateriale er beheftet med feil, og det må man selvfølgelig ha for øye. Men like viktig er det å være klar over at de områdene hvor det har forekommet mange meldinger, også har uomtvistelige bevis i form av skutte dyr (f.eks. Stor-Elvdal 1964, Vegårdshei 1984, norsk/svensk finnskog 1980-årene).

Rovviltprosjektet sorterte meldingene etter sannsynlighetsvurderinger, bygd på meldingenes detaljer og karakter. Slike vurderinger gir selvfølgelig også rom for feil. Denne artikkelen bygger på den totale meldingsmassen, med de svakheter som det innebærer.

Ulvespor fra østre Hedmark,
november 1980.

(Foto: P Granberg.)

Hva forteller opplysningene?

Fylkesvis kommer den langt største meldingsmassen om ulv, både tallmessig og ikke minst i forhold til areal, fra Hedmark. Dette gir ikke holdepunkt for at Finnmark i større grad enn Sørøst-Norge skulle være landets siste skanse for en fast ulveforekomst. Felles for begge områder er imidlertid en lang grense mot naboland, og forekomstene kan neppe sees isolert fra situasjonen på den andre siden av disse grenser. Finnmark med sin intense overvåkning av områdets viktigste næringskilde for ulv i vinterhalvåret (tamreinen) har hele tiden hatt relativt korte avstander til mere solide ulveforekomster i naboland. Observasjonene fra Finnmark burde være lettere å tolke som resultat av streif enn de langt hyppigere observasjonene i Hedmarks uoversiktlige og tidligere relativt ubevoktede skoglandskaper, med lang avstand til større ulveforekomster. Fellingen av en ett år gammel ulv i Sogn i 1950 vil også lettere kunne forklares som streif fra Østlandsområdet enn som streif fra langt mer fjerntliggende områder. Men antall dyr i Østlandsområdet kan neppe ha vært større i denne tidsperioden enn det som tallmessig har god plass innenfor en familiegruppe.

Med en så beskjedne forekomst kan det være fristende å tenke seg muligheten for at den forskyvningen vi fikk i tyngdepunktet for ulvens aktivitet mot syd-øst etter 1965, skyldes fellingen av en ca. 10 år gammel hannulv i Stor-Elvdal i 1964. En vel så rimelig forklaring kan være at forskyvningen gjenspeiler utviklingen i elgbestanden. Jaktstatistikken tyder på at det nettopp i disse årene skjedde en reduksjon på kanskje mere enn 50% av elgbestanden i det som var ulvens viktigste aktivitetsområde før 1965. Samtidig holdt elgbestanden seg jevnere øst for Glåma og sydover i Hedmark. Selv om det neppe kan snakkes om næringsbrist, er det rimelig å tro at ulven kunne reagere på en slik forandring i næringstilbudet.

Ett interessant trekk i bildet er at ulveaktiviteten flyttet fra et område med stort belegg av husdyr i utmarka til ett område med langt mindre beitebelegg. Tilgangen på husdyr synes dermed å ha hatt liten betydning for ulvens valg av leveområdet. Annet var vel heller ikke å vente, da mattilgangen i de 3-4 månedene av året da tilbudet uansett er størst, neppe er avgjørende for ville dyrs valg av leveområde.

Utviklingen etter 1979

I Värmland nådde elgavskytningen en topp i 1982, og området har antakelig hatt verdens tetteste elgbestand i 1980-årene. Samtidig etablerte som kjent et ulvepar fast revir i grenseområdet på Finnskogen først på tiåret. Ser vi bort fra enkelte utvandrende ungdyr av ulv fra dette området, har det ikke vært ulveaktivitet i de vestre og nordre deler av Østlandsområdet i 1980-årene. Vinteren 1981/82 ble det registrert minimum tre ulver på svensk/norsk Finnskog. På vårvinteren 1991 ble det heller ikke registrert mer enn minimum tre dyr i området. Dermed er det vanskelig å dokumentere noen vesentlig forandring i antall ulv i Sørøst-Norge frem til 1991, til tross for at det er påvist flere ungekull i løpet av tiåret. Vår kunnskap om disse dyrene har vokst i løpet av de siste ti årene. Mye tyder på at denne kunnskaps- endringen er den største forandringen som har skjedd vedrørende ulveforekomsten i Sørøst-Norge i tidsrommet 1948 - 1991.

En takk til Geir A. Sonerud, Odd R. Fremming og Roar Solheim for kritisk gjennomlesning av manuskriptet.

- Litteratur: Granberg, P. 1981: Hedmarksulven-et liv i det skjulte? - Norsk Natur 17 (3):82-83.*
- Myrberget, S. 1969: Den norske bestand av ulv, Canis lupus(L.). - Medd. Stat. Viltund. 2 (32): 1-17.*
- Myrberget, S. 1978: Ulven i Norge. - Norsk Natur 14:109-111.*
- Statistisk Sentralbyrå 1978: Jaktstatistikk 1846-1977. Norges offisielle statistikk, A 955, 195 s.*
- Sørensen, O.J., T. Kvam, P. Wabakken & A. Landa 1986: Ulven (Canis lupus L.) i Norge 1948-1984. - Viltrapport 33, Direktoratet for naturforvaltning.*
- Wabakken, P. 1986: Hvorfor finnes varg i Värmland. I: Vargen. Varmland förr och nu 1986 s. 29-35. - Årbok fra Varmlands Museum.*
- Bernt-Erik Sæther og Morten Heim 1991: Trekk og vandringsforhold til elg merket i Løten og Stor-Elvdal kommuner. NINA Oppdragsmelding 92: 1-37.*

NTB, Foto

Bjørnetur 13-14/6-92.

Det ble en bjørnetur i år også, selvom den kom sent. Bakdelen med å arrangere en tur så sent, er at sporavtrykk på snø etter bjørnen blir sparsomt. Fordelen med en slik dato er de lyse kveldene og fine været som det normalt er på denne tiden. Det skulle vise seg at det ble en bra tur.

Som i fjor var Elverum utgangspunktet for turen. 25 personer var møtt frem denne lørdagen. Flere hadde også vært med siste års tur. I fjor viste Petter Wabakken oss lysbilder og fortalte om bjørneprosjektet. Desverre hadde han ikke anledning i år. I motsetning til i fjor, hadde vi nå ingenting av betydning å vise frem på veien opp til Trysil, selvom vi stoppet og orienterte oss litt i Ljørdals-området. Innkvarteringen på Tryslingen feriesenter gikk greit, og vi hadde flere timer til rådighet før middagstid, som vi førøvrig fikk utsatt til nærmere kl. 2400. Fin imøtekommenhet fra Tryslingen var kjærkomment for oss.

Som i fjor fikk vi også i år god hjelp fra "bjønnegutta". Erling Maartman som til daglig er roviltkonsulent hos fylkesmannen i Hedmark og svært sentral person i det norsk/svenske bjørneprosjektet stilte velvillig opp. Han skulle bli med oss både lørdagskvelden og hele søndagen.

Lørdagskvelden tilbød Erling oss en "peiletur" etter bjønner på svensk side av riksgrensen. Og et stykke inn i vårt naboland fikk vi kontakt, ikke bare med en, men med tre bjørner. Dette var på mange kilometers avstand, og vi tok sikte på å komme nærmere en av de - Rensjøbinna. Vi fikk bedre kontakt etterhvert og det viste seg at hun vandret i kjente trakter. Selvom avstanden var stor, hadde vi faktisk en mulighet til å få en glimt av henne med en god kikkert eller teleskop. Vi gjorde våre intense bestrebelse uten å lykkes denne gangen.

Vel nede på ferienesenteret inntok vi mat og drikke. Og lysbildefremvisingen foregikk på et av åttemannshyttene. Paul Granberg, Arild Andresen og undertegnede hadde bilder å vise frem. Arild Andresen hadde vært med på et artig bjørneopplegg i U.S.A hvor merkede svartbjørner skulle følges. Dette var bjørner som var tilvent mennesker og avstanden kunne være så liten som under en meter! Mange fine bilder av svartbjørn i mange forskjellige stillinger. Etter lysbildefremvisningens slutt viste klokken 0200 og de fleste ga seg med det, selvom også noen lot "skravla" gå i enda noen timer.

Søndagen skulle vi starte kl. 1200. Første post på denne dagen var å se på Rassakuhonans hi fra i år. Hiet hennes befant seg litt lenger inn i

Sverige. Dette maurtuehiet var meget pent. I pene omgivelser lå det på toppen av en liten kolle. Binna hadde ligget her med en fjorårsunge. Dokumentasjon på hiet skulle vel neppe mangle for ettertiden, da fotograferingen var omfattende! Alle mulige vinkler ble knipset - både med og uten folk. Etter endt beskuing ble det tid for en liten matbit nede ved bilene, som det forøvrig var syv stykker av.

Ved neste stopp ville Erling at vi skulle forsøke å lete opp et hi etter Rensjøhonan som ikke har blitt funnet. Mistanken har vært stor til at hun har hatt unger, og det var en mulighet for at et hifunn kunne dokumentere det. På lang rekke med femtemeters mellomrom gikk vi i det aktuelle området. Og etter et godt stykke trodde vel mange at dette ikke lyktes. Plutselig ropes det, og der sto vi rundt hiet. Det var Erling som hadde gått rett på det. I motsetning til det andre hiet, fant vi her massevis av sportegn med risse og kloremarker både etter stor og liten, så unge-dokumentasjonen var grei. Møkkruker og liggeunderlag fra hiet lå flere steder. Alt dette var spredt utover i ca.10-15 meters omkrets rundt hiet. Den berømte "tappen" fant vi sansynligvis også, som bestod av nesten utelukkende bjørnehår fra hitiden. Dette er den første avføring bjørnen har etter hioppholdet, og hår etter ungeslikking er vanlig. Vi alle var svært begeistret over at slike tiltak var så effektivt. Her hadde vi gjort et godt stykke nyttig arbeid sammen.

Desverre har det med all sansynlighet vist seg i ettertid at Rensjøhonan ikke lenger har noen unger. Hva som har vært årsaken til at hun har mistet ungen(e) vil nok aldri bli kjent. Kanskje det var en aggressiv hannbjørn i parringstiden som var årsak eller kanskje ungen(e) var i dårlig forfatning. Det kan være mange årsaker, men uansett er det godt å tenke på at i disse områder nær riksgrensen går det binner som yngler. Neste gang kan det bli vellykket og disse reproduserende binnene er viktige for dette flotte bjørneområde.

Dette var siste post på turen. Klokken hadde blitt langt på ettermiddag og mange hadde lang vei hjem. Vi tok farvel med hverandre og Rensjøhonan og jeg fikk inntrykk av at vi hadde hatt en fin turhelg i bjørneområder i norsk/svenske trakter. Noen svært få av oss ga oss ikke og ble med Erling videre å peile på binna vår. På et par kilometers avstand gjorde vi nye forsøk på å få et glimt av henne. Men hun ville ikke denne gang, og det er bare noen svært få ganger at man får et glimt av dem. Kanskje på neste foreningstur etter bamsefar i lia? En stor takk til det norsk/svenske bjørneprosjektet og ikke minst til Erling Maartman for hans velvillighet til å stille opp og de engasjerende aktivitetene som vi har vært med på.

Morten Bilet

Et styremedlem ville hilse på binna, men kommer skuffet ut. Hun var ikke hjemme!

↓ Deltakerne samlet ved ett av bjørnehiene.
(Se også baksidebildet)

Stortingets kommunal- og miljøvernkomité,
v/leder Tore Haugen,
Karl Johans gt. 22,
0026 Oslo 1

Hedmark 27.03.1992

Ad. Rovviltmeldingen.

Undertegnede, er to saueholdere fra Hedmark, som begge har jobbet med konflikten sau-rovdyr i flere år.

Frank Jacobsen, fra Trysil, har sittet 6 år som leder i Rovdyrutvalget i Hedmark sau- og geitavlslag, til han gikk ut i februar 1991.

Anne Havrevold, Ringsaker, har sittet i samme utvalget i 3 år, det siste året som leder (1991).

Hvorfor skriver vi dette til komiteen?

Vi synes det inntrykket som etter hvert har kommet fram i aviser og andre media, er ensidig negativt både overfor myndigheter og forvaltningen.

Som mangeårige saueholdere i Hedmark, har vi sett problemene på nært hold, og vi har prøvd Å GJØRE NOE MED DEM !

Det er dette siste som har bestemt vår linje og våre holdninger i denne problematikken. Vi er begge så realistiske at vi aksepterer at de store rovdyra våre er fredet, og at det ikke har noe for seg å bare innta en forsvarsholdning. Vi har aktivt arbeidet sammen med forvaltningsmyndighetene og forskningen, og mener dette er den rette veien å gå for saueholdet dersom vi skal kunne ha en reell medinnflytelse og kunne påvirke positivt, utviklingen i bygde-Norge.

Som ledere av Rovdyrutvalget, har vi vært med på å legge premisene for det som i Rovviltmeldingen refereres til som "Hedmarks-modellen".

Vi har, sammen med forvaltningen og Wabakkens radiomerkeprosjekt, vært med på å utvikle og stimulere til samarbeid og tillitsskapende virksomhet, for å forebygge rovdyrskader.

I Hedmark hadde vi i 1991 flere prosjekter for å forebygge skader. Midler til dette ble stilt til disposisjon hos miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen.

Rovdyrutvalget satte opp søknader om midler til ekstraordinært tilsyn, garantier for midler til tidlig sankning ved store rovdyrangrep, eget budsjett, og søkte dessuten om betinget fellingstillatelse som skulle bero hos miljøvernavdelingen inntil det ble behov for iverksettelse av den.

Deretter hadde vi møte med viltforvateren o.a. hos Fylkesmannen, forsker Petter Wabakken, styret i Hedmark sau- og geitavlslag og lokallagsformenn, for å drøfte samarbeidet videre for beitesesongen.

Fem områder hadde fast gjeter/tilsynsordning i Hedmark i 1991.

Dette var Kvikne, Rendalen, Elverum, Engerdal og Trysil. Tre av områdene gjorde bruk av "arbeid for trygd" ordningen, Elverum og Engerdal fikk dekket alle utgifter fra Fylkesmannens miljøvernavdeling.

I tillegg til disse faste tilsynsordningene, har vi også i 3 år, hatt midler til ekstraordinært tilsyn ved store rovdyrskader. Det gis midler for to personer som skal kunne gå tilsynsvakt i områdene i 5 eller 10 dager. Denne ordningen skal brukes i de områdene som ikke har fast tilsyn og som får problemer med rovdyrskader. Det er viltforvalteren som gir tilsagn om midler, og ordningen organiseres via landbrukskontorene og de lokale beite- eller sauavslag. Ved å levere dokumentasjon for tilsynet utbetales kr. 5000,- for 5 dager og kr.10.000,- for 10 dager.

Vi vedlegger kopier av søknadene våre, av matriell vi har sendt ut til lokallagene i den forbindelse, og av rapportene som er kommet tilbake. Alle er positive til tilsynsordninger,- noe som IKKE ser ut til å ha kommet fram på møtet på Flisa!

Vi sitter dessverre med et inntrykk av at saueholdet nå er iferd med å drukne i et hylekor som egentlig representerer en liten gruppe som ennå ikke har oppfattet at fredningen er norsk lov,- at vi har en lang, felles grense med Sverige,- at vi har undertegnet både Bern konvensjonen og Washington konvensjonen, noe som forplikter oss som nasjon! I tillegg har vi i st.m. nr. 46, forpliktet oss til å ivareta arealer som skal sikre livsområder for de store rovdirene våre, det er tross alt ingen vits i fredningen dersom de ikke gis livsmuligheter.

Det er ingen grunn til å misforstå oss,- ingen saueholder ønsker seg et stort rovdyr inn i saueflokken sin! Men hvor mye har vi egentlig gjort for å forhindre det? Vi har mange muligheter, men vi må ville ta en seriøs diskusjon om virkemidler og bruken av dem istedenfor denne ørkesløse diskusjonen om fredningen som jo allerede er avgjort!

Organisert beitebruk er et virkemiddel som saueholdet selv har utarbeidet, og som brukt med fornuft og plan, vil kunne styrke saueholdet lokalt og gjøre tilsynet mer effektivt.

Det sies at på tross av bruk av nye midler i Hedmark i 1991, hadde vi det største skadeåret i manns minne. Hvem vet hvordan utfallet ville vært uten tiltakene? Ingen ordning blir bedre enn det svakeste ledd. Hvordan kan tilsyn bli effektivt når 20 saueholdere slipper dyra sine på hver sin setervoll, og kaller dette organisert beitebruk? Saueholdet har en lang vei foran seg, jo hurtigere vi begynner å bearbeide oss selv og våre egne holdninger, jo bedre.

Fellingstillatelse og nødrettsparagrafen er begge viktige ledd i forvaltningen. Men det viktigste er og blir forebyggende tiltak, og dette kan vi bare få til ved aktivt å stimulere til samarbeid og tillit. Det er forvaltningsmyndighetene vi må forholde oss til, ikke media og aviser. Rovviltmeldingen har mange positive innspill, ting som langt sterkere burde vært fokusert på og diskutert.

Vi kjenner oss ikke igjen i den debatten som nå pågår, der all skyts rettes mot myndigheter og forvaltning. Vi kan bare berømme den fabelaktige åpne, ærlige og kameratslige måten vi er blitt møtt på av folk fra Direktoratet for Naturforvaltning, viltforvalter Haagenrud hos Fylkesmannen, forsker Petter Wabakken og alle medhjelpere som helhjertet har hjulpet til for å minske en konflikt som er vond og vanskelig for den enkelte saueholder som rammes.

Med hilsen

Anne Havrevold

Anne Havrevold
2616 Lismarka

Frank Jacobsen

Frank Jacobsen
2430 Jordet

kopi til : Fylkesmannen i Hedmark
v/viltforvalter Haagenrud

Direktoratet for Naturforvaltning
v/førstekons. Ole Ketil Bøkseth

Miljøverndepartementet
v/statssekr. Børre Pettersen

Norsk sau- og geitlagslag

Vedlegg:kopier av søknader og rapporter vedlegges kun brevet til komitéen.

Vi tar med dette brevet for å kunne vise våre medlemmer at det tross alt går an å samarbeide!! Hadde vi hatt flere av Frank Jacobsens og Anne Havrevolds kaliber ville problematikken rovdyr/husdyr knapt nok eksistert.

- ALL ÆRE TIL DISSE TO!!!

Red.

NORGES HØYESTERETT

Den 23 mars 1992 avsa Høyesterett dom i sak
Inr 42B/1992, snr 210/1991:

Påtalemyndigheten

(Aktor: statsadvokat Vidar Helgheim)

mot

~~_____~~

(Forsvarer: advokat Ole Jakob Bae)

Stemmegivning:

Dommer Bugge: Nord-Gudbrandsdal herredsrett avsa 16 oktober 1991 dom med denne domsslutning:

"~~_____~~, født 10.10.1953, dømmes for overtredelser av viltlovens § 56, jfr. samme lovs § 3 første og annet ledd og samme lovs § 56 jfr. § 24 jfr. forskrift om bruk av fangstredskaper fastsatt av Miljøverndepartementet 02.04.1982 punkt 1 sammenholdt med straffelovens § 63 annet ledd til en straff av fengsel i 60 - seksti - dager. Fullbyrdelsen av straffen utstår med en prøvetid på 2 - to - år uten tilsyn.

~~_____~~ tilpliktes å tåle inndragning av en Grell åtesaks nr. 8 A.

Han frifinnes for overtredelse av viltlovens § 56 jfr. § 19.

Påstand om fradømmelse av retten til å utøve jakt og fangst tas ikke til følge."

Lovbruddene som domfelte er blitt funnet skyldig i, er at han i mai-juni 1990 fanget og drepte to jerver i Lesjafjellet med

bruk av åtesaks. Jerven var og er totalfredet. Domfelte ble frifunnet for ved fangsten å ha utsatt dyrene for unødige lidelser, viltlovens § 19. Herredsretten har i domsgrunnene redegjort nærmere for saksforholdet og for sakens bakgrunn, herunder også domfeltes personlige forhold.

Dommen er påanket av politimesteren i Gudbrandsdal til skjerpelse av straffen. Det gjøres gjeldende at det ved domfeltes lovbrudd er en rekke graverende omstendigheter, og at den reaksjon herredsretten har fastsatt, er utilstrekkelig for å skape den nødvendige respekt for rovdryfredningen i Norge. Domfelte befant seg ikke, som herredsretten anfører, i noen "nødrettslignende situasjon". Aktor for Høyesterett har nedlagt påstand om at domfelte idømmes ubetinget fengsel i 120 dager og at han i medhold av straffelovens § 29 nr 2 fradømmes retten til å drive jakt og fangst for et tidsrum av 5 år.

Jeg er kommet til at det må reageres noe strengere overfor domfelte enn herredsretten har gjort, men at ubetinget fengselsstraff ikke bør idømmes.

Som det er fremholdt av herredsretten, ansees jerven for å være en truet dyreart. Stammen i Snøhetta-området - som betegnes som kjerneområdet for jervebestanden i Sør-Norge - regnes som liten og sårbar. Det var i dette området domfeltes ulovlige fangst fant sted. Norge har ved Bern-konvensjonen av 1979 påtatt seg internasjonale forpliktelser med hensyn til å bevare artene i vår fauna, med særlig vekt på truede og sårbare arter, og å treffe de nødvendige lovgivnings- og administrative tiltak med sikte på dette. Jeg er derfor uten videre enig med påtalemyndigheten i at det må reageres med bestemt- het overfor forsettlig brudd på viltfredningsbestemmelsene, som denne sak gjelder.

Jeg er også enig med påtalemyndigheten i at det er flere omstendigheter ved domfeltes handlemåte som kan tale for å skjerpe reaksjonen. Han har, etter nøye planlegging, satt ut åtesaksen - som er et ulovlig redskap - på en årstid da jervetispene går med unger og uten at det kunne være noen som helst kontroll med hvilke dyr som skulle bli drept, slik som ved tillatt, selektiv avlivning. Etter at han to ganger hadde vært på stedet og konstatert at først én jerv, deretter én til, var tatt av dage, etterlot han saksen i åpen stilling slik at flere dyr kunne ha gått i den.

Når herredsretten, som har vært oppmerksom på disse graverende sider ved saken, likevel er blitt stående ved en betinget straffereaksjon, forstår jeg det slik at den har sett hen til at jervestammen i Lesjafjellet gjennom de senere år har voldt ganske betydelige skader på sau og lam som domfelte og andre gårdbrukere i bygden har hatt på beite i fjellet. Det er i domsgrunnene redegjort nærmere for dette, og forholdene rundt jerveskadene har også vært gjenstand for en relativt bred dokumentasjon for Høyesterett. Det er fremlagt tall som tyder på at antallet rovdrydrepte sau og lam i årene 1986-1990 er relativt betydelig høyere i Lesja enn de er på landsbasis.

Jeg må legge til grunn at det som følge av dette er oppstått en konflikt - en ulykkelig konflikt, vil jeg si - mellom viltforvaltningen og sauenæringen i bygden, og at det blandt bygdefolket, som gjennom bl a saue- og geiteavlslaget har rettet en rekke henvendelser til offentlige myndigheter, er oppstått en følelse av ikke å bli hørt.

Om en slik følelse er berettiget eller ikke, tar jeg ikke stilling til. Men jeg ser det slik at når det eksisterer en konfliktsituasjon av denne art, bør ikke domstolene, iallfall ikke i første omgang, reagere på lovbrudd på en måte som kan komme til å motvirke at bestrebelsene for å verne om våre truede arter blir møtt med den forståelse i befolkningen som gjennomføringen av dem er avhengig av. I forbindelse med den landsplan som er utarbeidet av Direktoratet for naturforvaltning for forvaltningen av bjørn, jerv og ulv i Norge (Rapport nr 6-1987) er det av direktoratets kontaktutvalg bl a uttalt:

"Størst mulig lokal aksept av forvaltningsopplegget vil være avgjørende for bevaringsmuligheten av små og truede bestander. Informasjon og holdningsskapende virksomhet må derfor få høy prioritet. Medvirkning og lokalt ansvar vil være nøkkelbegrep i denne sammenheng. Illeggal avskyting kan være en reell trussel mot små bestander, og kan kun unngås hvis lokalsamfunnet selv ønsker det. Skal forståelse og medvirkning oppnås må det stilles tilstrekkelig midler til rådighet for informasjon."

Denne landsplanen er grunnlaget for den såkalte rovdryrmeldingen - St meld nr 27/1991-92 - som nylig er blitt fremlagt av regjeringen for Stortinget. Et siktemål for meldingen er å istandbringe tiltak som kan være egnet til å motvirke slike konflikter som vi har å gjøre med i denne saken, mellom sauenæringen og rovdyrforvaltningen. Jeg er oppmerksom på at enkelte slike tiltak var truffet fra det offentliges side for å forebygge og avhjelpe rovdyrskader på sau, både i Lesja og andre bygder, også da domfelte drepte de to jervene våren 1990. Men disse tiltakene representerte ikke endelige løsninger; det ble fortsatt arbeidet med saken både fra viltforvaltningens og fra andre sentrale myndigheters side.

Jeg anser det på denne bakgrunn forsvarlig å la den betingede fengselsstraff som herredsretten har fastsatt, bli stående i denne saken. I tillegg bør domfelte, under hensyn til de skjerpene omstendigheter jeg har nevnt, idømmes en ubetinget bot, som jeg vil sette til kr 30 000. Jeg har vært i tvil om det er tilstrekkelig grunn til også å idømme rettighetstap. Lovens vilkår er imidlertid til stede, og jeg antar at sterke allmenne hensyn tilsier at domfelte ikke får anledning til å utøve jakt og fangst i den nærmeste tid fremover. Rettighetstapet bør etter min mening settes til to års varighet.

Jeg stemmer for denne

d o m:

I herredsrettens dom gjøres disse endringer:

I tillegg til den betingede fengselsstraff idømmes [redacted] [redacted] ubetinget bot på 30 000 - trettitusen - kroner, subsidiært fengsel i 15 - femten - dager.

Han fradømmes for et tidsrom av 2 - to - år retten til å drive jakt og fangst, jf straffelovens § 29 nr 2.

Dommer Tjomsland: Jeg er kommet til et annet resultat enn førstvoterende.

Domfellelsen gjelder et usedvanlig grovt brudd på viltlovens fredningsbestemmelser. Selve det straffbare forhold - som er gjennomført planmessig og profesjonelt - er beskrevet av førstvoterende. Jervestammen i Snøhettaområdet er meget sårbar, og vernemyndighetene anser ikke bestanden for å være større enn det som er nødvendig for at den med rimelig trygghet kan bevares. Denne saken gjelder derfor et alvorlig angrep mot selve bestanden.

Førstvoterende har vist til den interessekonflikt som her foreligger mellom verneinteressene og næringsinteressene. Selv om også jeg har forståelse for at domfelte og andre i sauenæringen har følt situasjonen vanskelig, kan jeg ikke se at dette kan være noe vesentlig formildende moment, eller at domfelte som anført av herredsretten med rette kunne mene at en nødrettslignende situasjon forelå. Det er forvaltningsmyndighetenes oppgave til enhver tid å avveie de kryssende interesser som gjør seg gjeldende på dette som på så mange andre områder. Det har også skjedd her. Jeg nevner at det blant annet er opprettet en erstatningsordning til fordel for de saueiere som får sine dyr drept av jerv. Det kan heller ikke - slik jeg ser det - anføres i formildende retning - for dem som bryter gjeldende bestemmelser - at dette problemkompleks er under fortsatt drøftelse blant annet i forbindelse med regjeringens rovdrymning. På et område som dette ligger det i sakens natur at interessemotsetninger alltid vil eksistere, og med mindre jervebestanden skulle bli utryddet, vil man neppe noen gang nå frem til endelige løsninger.

Det er etter min mening nødvendig med en meget streng reaksjon overfor en så grov overtredelse av fredningsbestemmelsene. Allmennpreventive hensyn gjør seg gjeldende med stor tyngde i dette tilfellet. Jeg viser til følgende avsnitt fra en av domfeltes politiforklaringer som han bekreftet rettslig:

"De senere årene har bøndene snakket om tiltak som kunne iverksettes for å få bukt med problemet. Deriblant har det også vært snakket om å avlive dyr uten tillatelse. Dette for å si fra om at nå mener bøndene alvor. Siktede har hørt om at andre saubønder har blitt oppfordret til å samle inn penger til et fond for å dekke opp evt, uforutsette utgifter i sauernæringa. Dette viser at støtten og stemningen blant bøndene er ensartet negativ mot jerven. Om det var dette som var årsaken til at siktede gikk til det skritt å sette ut felle for jerven er han selv litt usikker på. Han mener at det var for å berge egne og andres dyr. I tillegg regnet han med verbal støtte fra saulaget."

Jeg kan ikke se at betinget fengselsstraff - selv om den kombineres med en bot - her vil være en tilstrekkelig reaksjon. På den annen side finner jeg ikke grunn til å utmåle en lengre fengselsstraff enn den herredsretten har fastsatt.

Jeg stemmer derfor for at fengselsstraffen gjøres ubetinget.

Jeg er enig med førstvoterende i at domfelte bør fradømmes retten til å drive jakt og fangst. Etter omstendighetene antar jeg - som førstvoterende - at et tidsrom på 2 år her er tilstrekkelig.

Dommer Røstad: Jeg er enig med førstvoterende, dommer Bugge.

Dommer Hellesylt: Likeså.

Dommer Christiansen: Jeg er enig med annenvoterende, dommer Tjomsland.

Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

d o m:

I herredsrettens dom gjøres disse endringer:

I tillegg til den betingede fengselsstraff idømmes
 en ubetinget bot på 30 000 - trettitusen - kroner, subsidiært fengsel i 15 - femten - dager.

Han fradømmes for et tidsrom av 2 - to - år retten til å drive jakt og fangst, jf straffelovens § 29 nr 2.

Riktig utskrift bekreftes:

Bernt Arvid Nyhus

JEGERNE OG EIENDOMSRETEN TIL DYRELIVET

VIGGO REE

Ingen "eier" dyrelivet mer enn andre. Yngletidsfredning, rovfuglvern og forbud mot giftbruk er forvaltningsvedtak som har provosert mange jegere, men dette er i dag en realitet fordi naturens produktivitet og artsriksom, hele befolkningens felles eie, skal bevares.

I henhold til norsk rettsorden er dyrelivet i vår natur besittelsesløst. Dette betyr at ingen kan påberope seg eiendomsrett framfor andre mennesker til enkelte viltarter eller -bestander. Dyrelivet er derfor en felles nasjonal arv, og alle norske innbyggere har således i prinsippet like stor medbestemmelsesrett for hvordan dyrelivet skal forvaltes. En elg som går inne på skogeiernes mark tilhører altså ikke eieren, men hele folket. forholdet mellom grunneiere og den øvrige befolkning med hensyn til viltet blir oftest forbigått i stillhet eller forsøkt framstilt slik at allmenheten ikke har noen rett til å blande seg opp i disse anliggender. Elgen tilhører først grunneieren om den blir skutt i samsvar med viltlov og jaktrettigheter. Dør elgen en naturlig død er den heller ikke grunneierens besittelse, men tilfaller viltfondet, og er altså befolkningens felleseie.

Bevaring av artsmangfoldet

Et viktig prinsipp i vår viltlov (av 1981) er at alle arter på grunn av deres egenverdi i utgangspunktet er fredet. Jakt blir imidlertid utøvet på enkelte viltarter når spesielle forhold kan tillate det. Det er imidlertid viktig å være klar over at en rekke arter med høstningsmulige bestander ikke er jaktbare. En av de viktigste bestemmelsene i viltloven finner vi i paragraf 1, første ledd. "Viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsriksom bevares." Dette betyr at våre økologiske systemer med mangfoldet og individtetthetene *for alle arter* skal sikres. I en rekke jegerforeninger eksisterer det fortsatt tradisjonelle oppfatninger om såkalte "nytte-" og "skadedyr". Blant "skadedyrene" plasseres arter som lever av å spise andre dyr, de såkalte predatorer eller bytteetere. Innen mange jegerkretser landet rundt foregår det fremdeles utstrakt etterstrevelse av predatorer. Den ulovlige forfølgelsen av f.eks. enkelte rovfuglarter er omfattende, og denne type miljøkriminalitet har foreløpig vært lavt prioritert i politiets etterforskning.

Dyrelivets herrefolk

Selv om beskatning av mange predatorer er tillatt, kan det likevel være interessant å se litt på jegerforeningenes aktive beskatning av visse arter. Utgangspunktet er at jegerne til enhver tid vil ha kontroll over naturen, slik at enkelte viltarter skal framleskes

framfor andre. Det etterstrebes et *herredømme* over dyrelivet for å tilfredsstille spesielle jegerinteresser. Lokale skuddpremieordninger på f.eks. kråkefugler og mårdyr er et alminnelig fenomen, og det iverksettes en rekke forskjellige såkalte viltstelltiltak. Selv om det grenser mer til det komiske når jegerne tror at deres fritidsfornyelser med våpen er av avgjørende betydning i økologisk sammenheng, er det likevel et tankekors at det fortsatt finnes mennesker som tror at naturen og det ville dyrelivet alltid er best tjent med at noen steller med (les: avliver) det!

Børsepipezoologi

Jegerne hevder at deres jaktutfoldelse representerer en høsting av naturens overskudd. Men når det gjelder enkelte predatorarter vil mange gå adskillig lenger. Da ønsker man å bringe predatorenes antall under den naturgitte bæreevne for bestandene, stikk i strid med viltlovens bestemmelser. I mange kretser drives det endog med propagandering for utlegging av gift i denne bekjempelsen, og til tross for at dette er forbudt i Norge er flere personer tatt for ulovlig giftbruk de siste årene. I spissen for slike kampanjer finner vi bl.a. enkelte zoologer som hele tiden tilpasser sin "forskning" slik at jegernes populære "nyttedyr" blir prioritert, på bekostning av andre viltarter. Dette avspeiler klare faunarasistiske holdninger. Begrepet børsepipezoologi er forlenget etablert i mange vilt- og forskerkretser. En norsk børsepipezoolog og jeger beskriver predatorenes eget naturlige næringsøk som "fælsleg røvning", mens jegernes sportsjakt er "livets rosmarin".

Slutt på toleransen?

Jegermiljøenes foreldete syn på predatorer og deres manglende vilje til forståelse for økologisk helhetstenkning i samsvar med norsk viltlovgivning, er et tankekors for de 96,1% av det norske folk som ikke jakter, og burde være det også for jegerne selv. Det mange glemmer er at jegerne kun utgjør en liten brøkdel av befolkningen, og at deres fritidssysler hele tiden skjer på bekostning av en felles naturarv og det felleseie faunaen representerer. Er tiden nå inne for at det store flertallet bør vurdere om de fortsatt skal være like rause og tolerante?

DRØMMEDAGEN-

Det mått'ei ækt trønderveitj te!

Det er lørdag før palmesøndag. Ved skrivebordet gremmer jeg meg over et rovdyr-hatsk avisinnlegg, som bør besvares. Da kimer telefonen. Det er en opprømt formann Morten på mobil fra Minnesund, på veg til Østerdalen:

Det er lokalisert en bjørn som skal radiomerkes!

Er nå det så mye å bråke om da?

Ragnhild er også på veg dit.

Ragnhild ----?

Ja, - Ragnhild Eklid fra Distriktshøyskolen i Bø, - hu som vervet 50 nye medlemmer og vant førstepremien!

Hva --- Skal hun heve premien?

Røret klaskes på. Nå får skrivemaskin og ei sjuk kjerring klare seg som best de kan - denne jenta må jeg hilse på!

Termos, to brødkiver, fotoutstyr og meg selv er snart på plass i bilen. Noen minutter senere triller jeg over Mjøsbrua mens fire villgjess på veg mot nord kryser min kurs i lav høyde. Hamar passerer på "grønn bølge" og svingen ved Elgstua i Elverum forseres på rask måte. Snart er jeg på Øksna, der forsker Petter Wabakken, veterinær Egil Øen og helikopterfører Ole Jacobsen gjør sine siste forberedelser.

Raskt får jeg innblikk i hvor bjørnen er. Stupbratt li, med tett skog. Håpet er å få dyret opp åsen og innover i myrlendt, åpent terreng.

Hvor Ragnhild er - og formann Bilet?

Mine bange anelser blir bekreftet. De er forlenget ute på hver sin post i terrenget, for å gå bjørnen i møte dersom den stikker tilside i tettskogen. Erling som har vært i nærkamp før, skal fotfølge bamsen fra marka. Jeg kaster et blikk på den bratte skoglia og ber en stille bønn. For mitt indre blikk ser jeg ei vever skolejente jage en ilsken bjørn dit den ikke vil gå - !

Alarm! Erling har fått dyret på beina. Nå er tiden dyrebar, og alt må

klaffe. En gammel kortpustet skrulling som meg, er best tjent med å holde seg på avstand. Derfor finner jeg en plass med god utsikt mot skoglia. I kikkert ser jeg helikopteret i god avstand fra det aktuelle punkt. Det nærmer seg sakte fra høyre. Så en stor bue over mot venstre - står stille - så litt tilbake og senker seg - nå sakte inn mot lia - står stille igjen. Så stiger det raskt og forsvinner inn over åskammen. Jeg forstår at bjørnen har gått dit man håpet. For meg er det tid for kaffe og to brødsiver med gauda!

Minuttene snegler seg avsted. Plutselig en velkjendt lyd - klappingen fra rotoren på helikopteret. "Fuglen" setter seg pent ned, mens Petters tomme vender opp. Historiens første radiomerkede bjørn vest for Glåma, er en realitet.

Under dette vindfelte treet lå bjørnen i vinter, etter at den ble skremt fra sitt utgravde hi sent på høsten.

Om litt svinger en bil inn, og der har vi Ragnhild! En trygg skikkelse og et fast håndtrykk, forteller meg at denne jenta nok har vært ute en vinterdag før. Hennes unisskjennelige Orkdals-dialekt bringer oss snart på bølgelengde (- jeg regnet meg selv som "ækt Orkdøl" i noen år!).

Det kommer for en dag at dama har arbeidet med jerv og sau i Snøhetta, og på miljøvernavdelingen hos fylkesmannen, før hun begynte sine naturforvalterstudier ved Telemark Distriktshøyskole. Drømmen er en fremtidig jobb innen viltstellet, gjerne en jobb i kontakt med store rovdyr. Dette har hun interessert seg for lenge, men bjørn har hun ikke opplevd. Derfor er dette en stor dag, til tross for at hennes verveinnsats ikke var for premiens skyld. Nei, det var rett og slett for å styrke det arbeidet som foreningen gjør, bedyrer hun.

Vi får i detalj høre at den 3 - 4 år gamle hannbjørnen oppførte seg som beregnet. Nå skal den få ro en tid, før helikoptret tar en rask sveip for å teste radioen og se til at dyret har det bra etter bedøvelsen. Da får Ragnhild sin sjanse. Med henne på god utsikts plass, tar "fuglen" av på ny og forsvinner innover åsen.

Her kommer tilbudet om helikoptertur, Petter og Ragnhild konfererer.

Skal, skal ikke?

Nå - hva blir det til? Helikopterføreren er klar.

Jeg tar sjansen!

Opp i lufta bar det.

Etter en tid, er jenta tilbake. "Svart var'n, og lett å sjå på snøen", er hennes kommentar. Men tindrende diamantøyne og dagens bredeste smil, sier uendelig mye mere!

Jeg så ikke om hun fikk en klem, men hun stupte inn i en bil der det fra før satt en gutt. Sammen forsvant de i tussmørket, med kurs for Orkdal og påskeferie.

I ettertid har Ragnhild sendt oss sin egen skildring av selve flyturen, og sitt møte med bjørnen, der hun gir uttrykk for følgende:

"Så ble det helikoptertur på meg. Hvem skulle trodd det - jeg var jo bare på veg til påskeferie i Trøndelag! Dagens opplevelser hadde allerede vært store nok for meg, når alt så langt var vellykket. Men nå suste jeg plutselig fram, høyt over tretoppene, for å se til at alt fortsatt var som det skulle.

Vi klapret ivei innover Østerdalsskogene. Petter lyttet intenst etter radiosignaler fra bjørnen. Hvor hadde den tatt veien tro?

Signalene ble sterkere, og vi tok en sirkel for å fastslå retningen. Ulike komandoer ble gitt, og snart kunne Petter signalisere at "her skal vi ha den". Fire par øyne stirret ut fra hvert sitt vindu, og fra betryggende høyde ble den snødekte dalen finkjemmet etter spor. Tro om vi kunne få øye på bamsen? Radiosignalene var sterke, og Petter kunne ganske nøyaktig fastslå hvor den var. Med ett så jeg en rekke mørke hull i snøen, og Petter bekreftet at det var sporene etter bjørnen. Vi fulgte dem, og plutselig kom det bakfra: "Der har vi den"! Dyret ble borte i den tette granskogen, men snart fikk også vi andre øye på den. På så lang avstand, virket dyret veldig mørkt mot snøen, der det luntet rolig med stø kurs bortover lia. Det så ikke ut for at bamsen lot seg forstyrre av den store, bråkete "fuglen" som svevde over.

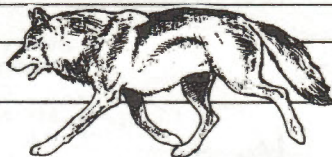
Petter gjorde raskt sine observasjoner, kontrollerte at vi alle hadde sett dyret, og gav beskjed om å fly bort. Nå skulle bamsen igjen få fred i sine store skoger.

Nå var jeg blitt en av de heldige som har sett det største av våre fire store rovdyrarter, som tross alt fortsatt finnes i Norge. Men helikopterturen kan vanskelig kalles naturopplevelse, så jeg håper at jeg siden kan få observere bjørn i sine naturlige omgivelser, uforstyrret av oss tobeinte."

Dessverre ble ikke denne bjørnen så gammel. Etter en snau måned svømte den over Mjøsa, for å se på gamle, kjente bjørnetrakter i Oppland som etter alt å dømme nå står tomme. Men i Oppland fylke var det ikke plass for en ensom og omstreifende bjørn. Den 16. mai døde dyret, under forsøk på flytting.

P. G.

Fra historien

MORGENPOSTEN, 7.7. 1941

Bjørn i Valdresfjellet.

Fred Fagernes, 6. jull.
(NTB) Til bladet «Valdres» meldes det at en mann i Østre Slidre forleden møtte en bjørn mens han var på hesteleiting i fjellet mellom Østre og Vestre Slidre i nærheten av det kjente utsiktspunkt Kvithøvd. Bjørnen sprang plutselig over en liten åpning og inn i skogen bare 12—15 meter fra manningen. Senere lette han sammen med folk fra bygda etter bjørnen, men uten resultat. Det er mange år siden bjørn har vært sett i disse trakter.

Ophevelse av bjørnefredningen i Sverige?

(Press Telegraph). Det er på tale å opheve fredningen av bjørn og ørn og å gi lapper med rein rett til å drepe alle de rovdyr som er til hinder for deres næring. Overjegermesteren har bestemt motsatt sig dette, og likeledes stiller «Naturskyddsföreningen» sig avvisende. Man mener at det i Søndre Herjedalen og tilgrensende distrikter er mellom 35 og 45 bjørner, og lenger nord i landet skal det finnes mellom 180 og 250. Naturskyddsföreningen uttaler at de opgaver som fremsettes om bjørnebestanden ikke er pålitelige. Hvis bjørnene får leve under den samme beskyttelse som hittil, kan man regne med at stammen kan reddes.

NATIONEN 19/3-41

Falsk anklage mot bjørnen i Valdres?

Fred Intet bevis for at den er skyld i alle sauedrapene i Hedalen.

Som en vil huske ble det i løst påstått at bjørnen hadde drept sauer på forskjellige steder i Hedalen og Vassfaret. — Den kjente skogsmann og bjørnevener forfatteren Mikkjel Fønhus tok kraftig til gjemne mot denne beskyldning, og spørsmålet ble atskillig diskutert. Etter hva det nå opplyses er det imidlertid bare kommet krav om erstatning i ett tilfelle — nemlig for de 3

sauer som ble drept ved Manseter, hvor det ikke var tvil om at det var bamsen som hadde vært på ferde. I de andre tilfelle har det øyensynlig ikke vært så sikkert at bjørnen har vært den skyldige. Erfarne skogsfolk påstår at det skal være gaupe i Vassfaret.

Den private bjørnefredning — og dermed også erstatningen for den skade bjørnen gjør i de områder som omfattes av den

tidligere private fredning, faller nå bort, etter at bjørnen er totalfredet. Den nye bestemmelse om fredning er forøvrig midlertidig, idet hele jaktloven er under revisjon.

VELGEREN, GJØVIK 6.2-41

Er bjørne- stammen i Vass- faret den eneste på Østlandet?

FRIL.

Bjørnene som ble sett i Biri og Søndre Land hører vel til samme stammen.

I perioden 1846—1850 ble det skutt gjennomsnittlig 265 bjørner årlig. Dette tall synker så noenlunde jevnt nedover til 6 dyr årlig i perioden 1911—1915. Senere har det dreiet seg om gjennomsnittlig 3 dyr årlig (inntil 1933). I alt er det i tiden fra 1346 til 1923 betalt skuddpremie for 8264 bjørner.

I 1930 par det ifølge beregninger av professor Helland neppe en bjørnebestand på 200 dyr her i landet, og hva er det så igjen i dag?

I det sønnafjelske er det sannsynligvis bare en eneste og fåtallig stamme igjen. Den holde vesentlig til i Vassfaret og Bukoll og Vidalstraktene mellom Hallingdal og Begnadalen. Det påtreffes også bjørn i de omkringliggende strøk i Hallingdal, Adal og Soknedalen. Opplysninger om bjørnestammen her går ut på at den har gått noe fram i de siste år. En binne med unge ble sett i fjor på et par forskjellige steder i Flå og Soknedalen.

Også utenom de her nevnte strøk forekommer det ennå bjørn. Således ble det både i 1938 og 1939 skutt en bjørn i Hedalen i Valdres. I fjor ble en bjørn sett der. I Biri ble det i 1938 sett en binne med en stor unge. Spor ett annen bjørn ble også sett samme sted. I 1938 ble det funnet sikre spor etter bjørn

i Søndre Land. Videre er det både i 1939 og 1940 meldt om bjørn i Lærdal og Aurland i Sogn. I Siljan i Telemark drepte i 1937 en bjørn et fjell i Fokleivkollene. I 1940 mente man å ha sett bjørn i Drangedal. Dette er dog tvilsomt.

Med hensyn til den skade bjørnen har gjort på husdyr i de senere år så er det ikke så mange eksempler en har. Statistisk Sentralbyrå innhentet i 1931 noen opplysninger om dette. Herav hitsettes:

Fra Sør-Aurdal meldes som helt sikkert at det sommeren 1930 ble drept 8 sauer på Hedalsmerket. Fra Nesbyen ble det meldt at bjørnen omkring 1930 i traktene om Storell seter på én natt drepte 17 sauer.

Av senere opplysninger kan nevnes at bjørnen i 1938 drepte en del sauer i Kolsrudmarken i Flå.

Det foreligger nok også flere andre opplysninger fra de senere år som skadebjørn. Men de er ikke alltid bekreftet. Det kan ha vært andre skadedyr enn bjørn som har vært på ferde.

I hvert fall er det ikke nå lenger noen grunn til å skrike opp om den skade en og annen bjørn kan gjøre. Dessuten er det jo høve til for den enkelte mann å få erstatning for skaden.

DAGBLADET 19.6.-41

Bjørnefredningen.

Har ikke bjørnen eksistensberettigelse?

I «Skogbrukeren» finner vi en artikkel om bjørnefredningen, som vi gjengir et utdrag av. Artiklen vil utvilsomt vekke forargelse hos mange og kanskje få med hold av andre. Forfatterens skrekk for bjørnen tror vi imidlertid ikke deles av de mennesker som er henvist til å ferdes i bjørnetrakter på våre kanter av landet.

Jeg har visst engang lovet ikke å legge meg borti bjørnefredningen, da jeg nemlig alltid har ansett den for en uhyrlighet, som aldri kunde tenkes gjennomført. Bjørnen, dette ville, farlige rovdyr, som bare med sin forekomst skaper en uavbrutt nervekrig i vid omkrets hos folk som for egen og egne eksistens er nødt til å opholde sig i Bjørnetrakter en stor del av året. Denne jøglernes gamle avdankede dansemester. Denne morder og de store, mørke, stille nålskogers gorilla, som hører hjemme i Russlands og Sibirs endeløse urskoger. Den burde både for folks og dyrs skyld og for egen del for steds utryddes av våre forholdsvis små, sterkt gjennomtrålede skogtrakter. Dette at man nu finner de fleste bjørner helt opp i fjellbåndet er ikke noe bevis på at dens rette hjem er der. Dit er den simpelthen fordrevet av beboende mennesker. — Det er sikkert meget imot denne skumle, illeluktende (skarp, sur grisebingelukt, som særlig i fjellet kan fornemmes lang vei) og skyggetålende huleboers natur å bevege sig i så åpent terreng, at den kan observeres på kilometers avstand. Bli den fredet og tallrik vil den nok atter søke ned i hemsøterregionens blidere, og for den meget mer bekvemme strøk.

Aldri før har jeg sett grenselinjen mellom for og imot et forslag gå så lysende rett, med de rette vedkommende på den ene side og de uvedkommende på den annen, som i spørsmålet om bjørnefredningen (undskyld at jeg i dette tilfelle regner også jegere blandt de sistnevnte). Enkelte storskogeiere, hvis eiendommer er hårdt belagt med fremmed havnefe, og derfor kan ha litt interesse til beggesider, rurer godt op som stenrøis med pæl i midten og gjør at denne også kan sees fra siden.

Alt tatt i betraktning, tror jeg ikke de østlandske skoger lenger passer for en tallrik bjørnebestand, selv om vi ikke tar hensyn til folk og fe. Når jeg hører om bjørnens endeløse vandringer tidlig om våren, som jeg tror utelukkende skjer for å finne mat, så er det ikke fritt for annet, enn at jeg fornemmer en skarp følelse av sulteforing og som følge derav dyrplageri. Et stort rovdyr som har overlevet sine oprinnelige eksistensmuligheter, og når bjørnen hittil ikke er trengt mere frem i bygdene (som tilfellet er med rev og eig) så beror det sikkert på at bjørnen nu er så ytterst fåtallig. — Hvorfor jeg har så meget imot bjørnen? Jo, utenom at jeg finner den som en helt overflødig overlevning fra en svunnen tid, så finner jeg den absolutt unyttig. En bjørnebestand så mektig at man kan betegne den med ordet jaktvilt av betydning må vi be om å bli bevart for. Og skulde all skade, pinsom angst og annen plage som den avstedkommer beskrives, så vilde det sikkert bli et verk så stort og omfangsrikt at det ikke passet i Skog-

brukeren. Utrydd både bjørn og vill rødvilt, lå nyttigere og mere omgjengelige dyr få rå grunnen alene og bli tallrike til stor nytte og glede for et meget stort antall mennesker, som nu er tvunget til å søke sitt utkomme i stadig angst og kamp med disse ville rovdyr.

Spør man mig om jeg har vært redd for å møte bjørn i skogen, så svares uforbeholdent ja, og jeg anser fremdeles ikke dette svar for det dumme ste jeg har gitt i mitt liv.

Aks.

RINGERIKES BLAD 31.1.-41

Skal vi ale opp sau til bjørnemat?

Kyrkjebø.

Ordfører Kyrkjebø finner tanken tiltalende

WAD: Bjørnen gjør det utrygt både for mennesker og fe.

Wad.

Kraftig dragkamp i fylketstinget, med nederlag for bamsen.

Fylkestinget fortsatte lørdag behandlingen av Landbrukskomiteens før omtalte innstilling til uttalelse om den nye jaktlov. Saka ble som kjent utsatt etter henstilling fra Kyrkjebø, som var stemt for totalfredning av bjørnen.

Kyrkjebø framholdt at det å bevare viltet og de naturherligheter vi har i våre skoger betyr ganske meget også for framtida. Når bamsen står så dårlig anskrevet i folks omdømme skyldtes det, etter talerens oppfatning, manglende kjennskap til de faktiske forhold. Det går mange historier om bjørnen. I leseboka er det gitt plass til den om gutten som ble drept av bjørnen, og den går igjen hver gang det er spørsmål om å gjøre bamsen fredløs. Det opplyses imidlertid intet om at gutten ble drept fordi han hoppet opp i fanget på bjørnen. Men vi har også andre beretninger, bl. a. den av Vete Vislie om mannen som holdt på å miste livet under et snøvær i fjellet, men ble reddet ved at han kom inn i hiet til bjørnen. Men da han kom tilbake med folk fra bygda, for å ta bjørnen, ble han drept. I sagaene våre omtales bjørnen som det største vilt i Europa, og vi bør søke å bevare det som er igjen av den. I Setesdalen betraktes

bjørnen nærmest som et husdyr. Og vi har tålt den i vestre Telemark også, sjøl om vi er klar over at den kan gjøre skade. Taleren syntes det var forferdelig å tenke på at bjørnen er helt utryddet i store skogstrekninger. Og når vi ikke har noen igjen i det hele vil de som kommer etter oss synes det var rart at vi ikke totalfredet bjørnen for å bevare den. Kyrkjebø foreslo at det henstilles til statsmaktene å foranledige at der opprettes naturparker for å forebygge mulig skade av bjørnen, og at der blir ydet erstatning for den skade bjørnen eventuelt måtte gjøre.

Wad var ikke enig i innstillinga fra Landbruksnemnda. Etter talerens mening burde skogsfugl og rype fredes i 3 år. Fra jegerhold hører vi at det er blitt stillere på fugleleikene, og mange lurer på hva det kan skyldes. Noen skylder på reven, som er en luring, og på rovfuglene. Andre sier det er sykdom som tærer på bestanden. Jeg tror at årsaken til det beklagelige forhold ligger i at viltbestanden beskattes for sterkt. Ar etter år er lurende hunde på ferde i tusentall og jegerne følger etter, utstyrt med de mest moderne geværer. Jakten er blitt en sport for byfolk, og dalenes befolkning får liten

(Forts. neste side)

nytte av småviltet, mens det burde være omvendt. Skal viltbestanden kunne reddes må der tas rev i sellene, og det kan bare skje ved fredning i minst 3 år, og ved at jegerne forbys å bruke automatiske geværer. Det var rørende å høre innleggene fra Kyrkjebø og Flåtlin. Bjørnen var deres herre og konge, og det hørtes ut som om den ikke overlever morgendagen. Jeg skal ikke gjøre noe for å forpurre Kyrkjebøs plan om en naturpark, men tvert imot gi ham anvisning på et areal som egner seg utmerket til formålet, nemlig strekningen mellom Bukollen og Vassfaret i Flå. Her streifer der dessuten også om to bjørnestammer, hva jeg skulle tru må være nok. Men bjørnen er ikke å spøke med, og jeg trur Kyrkjebø som direktør for farmen vil få nok å gjøre! Taleren forsto ikke dette rop om å frede Norges største rovdyr, som gjør det utrygt både for folk og fe. De som vil frede bjørnen tar imidlertid ikke noe hensyn til det. De soler seg i idyllen fra eventyrene om bamsen som snakker med reven og leker med barna. De drømmer seg vekk fra virkeligheten. Hvis de tenker seg om vil de imidlertid måtte erkjenne at bjørnen ikke lever av luft og nordavind. Når den trenger mat drar den ut på røvertokt. Og folk får føle hva det vil si å få besøk av bamsen. Det har hendt at gjeterer er blitt drept. I mine hjemtrakter sier man, at hvis bjørnen blir fredet vil det ikke være mullig å ha sau på fjellet. Ingen har råd til å ale opp sau til bjørnen. La det være som i gamle dager, da det var tillatt å skyte bjørnen året rundt. Taleren ville ikke oppta noe avvikende forslag, men innskrenke seg til å markere sitt standpunkt til de punkter i innstillingen som han ikke var enig i.

Kyrkjebø var enig i det Wad hadde sagt om at det gjaldt å bevare småviltet. Men han syntes det var inkonsekvent av Wad når han ikke ville at dette også skulle gjelde bjørnen, som han tvertimot vil utrydde. Wads frykt for bjørnen minnet taleren om småguttene på Heddalskogen, som trodde de hadde sett trollet. Til Wads bemerkning om at de som vil bevare bjørnen hengir seg til eventyr ville Kyrkjebø si, at dette med at bjørnen har klappet til så mange er det største eventyr. Jeg har levd sammen med bjørnen siden jeg var smågutt, og har hatt den gående midt i bygda. Men jeg har aldri opplevd at den har drept mennesker. Noen sauer kan den nok ha tatt, men vi har ikke sluttet med å holde sau for det. Derimot har man sluttet med sauen i østre Telemark, hvor det er funnet ihjelrevne sauer. Det viste seg imidlertid at de ikke var revet ihjel av bjørnen men av gaupe eller jerv. Taleren syntes forresten heller ikke det kunne være noe galt ved å drive litt saueavl for å skaffe mat til bjørnen, som vi gjør det med reven, og med elgen i snørrike vintre. Det er ikke galt å gi dyra mat, men det er galt å ta den vekk fra dem.

Kvisle var enig med Wad i at småviltet burde totalfredes. Med bjørnen er det imidlertid ingen som helst grunn til å gjøre det. Den er farlig, og vi kan være gla for at det er så lite igjen av den. Skulle stammen bli større kan det bli ennå verre. Kyrkjebø snakket om at det gjelder å bevare liv. Men bjørnen tar liv den, og det på en grusom måte, da den halveter sine ofre før den dreper dem. Taleren hadde ikke noe imot at der ble ydet erstatning for de husdyr bjørnen tar. Han trodde imidlertid det ville bli vanskelig å skaffe fyldestgjørende beviser mot bjørnen.

(Forts. neste side)

Og av den grunn kan den erstatning som foreslås bli av meget tvilsom verdi. De bønder som har husdyr er neppe stemt for totalfredning av bjørnen. Og dette med å avle sauer for å fø bjørnen kan man si i en oppløftet stemning. A praktisere det blir noe ganske annet.

Wad kunne innestå for at saga om gutten som ble drept av bjørnen var

sann. Den var fra hans hjembygd, Flå. Og hadde den siste bjørn i Norge den gang vært utryddet ville ikke gutten blitt drept. Det beviser hvor utrygt bjørnen gjør det både for folk og fe.

Ved voteringen ble innstillingen vedtatt enst. for de punkter hvorom der ikke var dissens, mens punktet om bjørnefredningen ble vedtatt mot 8 st., som avgas for Kyrkjebø's forslag.

FREMTIDEN, DRAMMEN 8.7. 1940

VESTOPLAND, GJØVIK 27. 3-43

Bjørnen i Vassfaret

er snart ferdig med sin
vintersøvn.

Vassfaret er av våre mest ensomme trakter, og for få år tilbake det eneste sted i vårt land hvor det var grunn til å regne med en fast bjørnestamme. Her ble planen om privat bjørnefredning satt ut i livet, og vårt mest særegne storvilt var reddet for hel utryddelse.

Deres korrespondent har vekslet noen ord med den kjente bjørnejeger Hans Bragerhaugen. Han kjenner stedet ut og inn og har endog bodd fast her inne.

— Når går bamsen av hiet?

— Gamle, erfarne jegere setter tiden til 12. dag sommer, da skal den være ute av hiet. Det svarer til 26. april, men en mild vår som denne kan det hende atskillig tidligere.

— Tror De det er mange bjørner?

— Det er vanskelig å ha noen sikker mening om bestanden, men den har øket betydelig de siste årene.

— Hvordan er bjørnen når den kommer ut av hiet?

— Den lange vintersøvn har tært på kreftene, men tynn er den ikke, som mange mener. Noen uker senere tar dyret lett av i hold.

— Når kommer ungene til verden?

— Fødselen foregår i hiet i februar. Ungene er da små, vanligvis 1 eller 2, men det kan også være opp til 3 og 4.

— Og bjørnen er fredet nå?

— Ja, nå får den leve i ro, uantastet av menneskene.

Bjørnen.

Et svar til bjørnehaterne.

Når hallingdøl T. B. spør hr. naturvenn hvilken nasjonaløkonomisk betydning det har å ale og frede bjørn, avslører dette en sørgelig gold tanke, som vurderer alt i kroner og ører.

De fleste vet, at da fredningsloven om bjørn ble satt ut i livet, var det fare for at bjørnen skulde forsvinne for godt i vårt land. Totalfredning måtte derfor til for å verne om de få liv som enno befant seg skjult inne i våre skoger (Så ikke karer som T. B. skulde få anledning til å strekke den siste bjørn til jorden).

Men en ting er at skogene blir «overbefolket» av bjørn, en annen ting at den helt forsvinner. Ingen av delene er det vel no fare for. For så kolossalt kan ikke de få stammene ha formert seg i de få årene bjørnen har vært fredet.

Så er det den skade som bjørnen gjør på buskapene. F. eks.: Er den så stor som alle disse tjuvslaktingene i dag? Tjuvslaktingen er legio i forhold til bjørnens. Men når en bjørn har vært frampå, da blir det sensasjon. Og det er den som virker på sinnene, ikke minst i disse tider. Nei nasjonaløkonomisk er det ikke å la bjørnen ha «friheten». Men hva sier hr. T. B. om nasjonalsinnet. Kjærligheten til den norske natur og lovene for dens eksisterende liv! Vi har ikke råd til det? — Men menneskenes herjinger i dag utover verden. —

Fattig vilde det folk være som kun eiet materialismens syn.

Telemarking,
f. t. Nedre Elker.

DRAMMENS TIDENDE 17.8.-1943

Bjørnen.

Hr. Naturvenn.

Deres notis i bladet her forleden lar oss ane at De har et varmt hjerte og en stor sympati for rovdyret bjørnen og helst ingen tanke for husdyra, og videre at De ingen som helst kjennskap har til de faktiske forhold i de bjørneplagede distrikter. Deres kjennskap til bjørnen og dens vaner skriver seg ventelig fra eventyrene.

Dessverre er De ikke alene om det. Mange forøvrig helt normale mennesker innbilder seg for fullt alvor at bjørnen er et godslig, bestefargemyttlig, uskadelig dyr, som må vernes, om en vil verne om norsk natur. Å verne om norsk natur er all ære verd og det skal vi mer enn gjerne være med på, men å verne om bjørnen er å verne om naturen, omtrent som om vi be- gynte å verne og ale huggorm i massevis på badeplassene.

Forøvrig trengs det ikke å be for bjørnen lenger. Endelig har våre bjørnefredere nådd sitt mål. Bjørnen er totalfredet, men på tross av fjellbøndenes sterkeste protest. Fjellbøndene har lang og dyrekjøpt erfaring for at

bjørn og husdyr, spesielt sau, ikke hø- ver ihop. Og skal bjørneplagen få ut- vikle seg fritt så er det intet annet å gjøre enn å slutte med sauen i de mest utsatte områder. Dette er dog ikke meningen.

Fjellbøndene må trygges og bjørnen må vekk og fredningen oppheves snar- rest. Det er fagstyre vi skal ha no og et fagstyre må nødvendigvis ta hensyn til bondens interesser, fordi hans interesser er det samme som landets interesser, spesielt når det gjelder å utnytte landets egne produk- tive muligheter. Og da får bjørnefre- dernes romantiske interesser få komme i annen rekke.

Til slutt har jeg lyst til å spørre Dem, hr. Naturvenn: Hvilken nasjo- naløkonomisk betydning har det å frede og ale bjørn? Selvfølgelig i'm² gen. Kun den, at en og annen til- feldig vandrør og bjørnefredet på sin- tur gjennom Vassfaret eller andre bjørnetrakter kan slompe til å få den store opplevelse og innbildte lykke å komme over en rykende bjørneruke, se et ferskt spor eller få høre et bjør- brøl langt inni skogen.

Jeg bare spør.

Hallingdøl T. B.

DRAMMENS TIDENDE 11.8. 1943

Bjørnen mer utbredt enn på mange år.

Den er totalfredet, men slagbjørn kan enhver felle på fersk gjerning.

Fra forskjellige kanter av lan- det er det den siste tid meldt at det er sett bjørn, således i Nord- Norge, ved Våla bare 6 kilome- ter fra Ringebu i Gudbrandsdal- en, i Dalen i Telemark samt i Setesdalsheiene. I sistnevnte trakter, nemlig i Valle, har bjør- nen drept 8 sauer og folk i byg- dene omkring er ikke lite opp- skaket. I flere av de trakter bam- sen no opptrer er det mange år siden man har sett den, i Setes- dal mener folk således at den ik- ke har vist seg i dette århundre.

På Lofotpostens forespørsel opplyser riksjegermesteren, kap- tein Olaf Holm, at det later til at bjørnen no er mer utbredt her i landet enn den har vært på mange år. Noen stor stamme kan

det imidlertid ikke være av den. De eksemplarer av arten som har vist seg de seinere år i innlands- traktene skriver seg vel fra stammen i Vassfaret, som er sentret for bamsen i Syd-Norge. I fjor sommer ble det sett bjørn i Sogn og også den stammer nok fra Vassfaret. Sannsynlig er det vel også at bjørnen som er sett i Dalen i Telemark er den same som bjørnen i Setesdal. Sik- kert er det imidlertid at bjørnen er begynt å bre seg her i landet. I Nord-Norge kommer bjørnen inn fra skogtraktene i Sverige og år om annet kan det komme en del av den over grensen.

Bjørnen er som kjent total- fredet og det er et ønske at den stamme vi har av den skal be- vares. Men det kan jo koste en del og det er ille når slagbjørn er på ferde og legger ned bus- kap. Noen slem plage kan man imidlertid ikke si bjørnen har vært hos oss, og det er ikke of- te det opptrer slagbjørn.

— Kan slik bjørn felles?

— Ja, bjørn som slår bufe kan hvem som helst forfølge og felle på fersk gjerning. Den som feller dyret har bevisbyrden.

— Mennesker skulde vel ikke ha noe å frykte for bamsen?

— Nei, den er det skyeste dyr i skogen, meget reddere enn ha- ren, slutter riksjegermesteren. Selv om den en gang i blant gjør noen skade, får vi allikevel glede oss over at dette stolte vilt en- no finnes i våre skoger og at det ser ut til at det begynner å bre seg til trakter hvor det ikke har vist seg på mange år.

LOFOTPOSTEN, SVOLVÆR
21.6-1943

Der er grevling i Mosse-distriktet

Tross sin klumpete kropp, hører grevlingen allikevel til mårdyrene. Det er et fredelig dyr, som har en meget kraftig og tettbygd kropp.

Grevlingen er vel det uskadligste av alle større europeiske rovdyr, men blir likevel forfulgt og bekjempet nesten som reven.

Grevlinghannen kan bli hele 80 cm. fra snutespissen til haleroten, og om høsten kan den veie hele 20 kg, så det er ingen smågutt. På alle bena har den noen kraftige klør, som egner seg godt til utgraving av hi. Hiet legges ofte i skogsbakker, særlig under et tre, hvor det kan anvendes en rekke luftehuller, utganger og forbindelsesanger til andre hi. Mange tror at grevlingen er en utpreget grinebiter og eneboer, men den er tvert i mot en humørfyllt og livlig fyr.

Ca. 2 meter under jordoverflaten har grevlingen hiet sitt. Det er oftest meget stort,

og her tilbringer den mesteparten av sitt liv. Det er bare om natten den fjerner seg fra hiet sitt. Dette er grunnen til at folk flest sjelden støter på grevlingen. Grevlingen går i hi når kulda setter inn, og kommer frem allerede i februar, mars.

Føden er hovedsakelig nedfallsfrukt, røtter og meltemark, men den setter også stor pris på fugleunger, mus og frosk.

Parringstiden er her i landet i mars, men den kan også parre seg om høsten. Drektighetstiden blir da utpreget forlenget, for flere yngler annet hvert år. De 2—4 ungene, som er lite utviklet like etter fødselen, kommer gjerne rundt 1. mars.

Grevlingen forsvarer seg mot hunden ved å legge seg på ryggen og bruke sine skarpe klør og tenner. Hvis den angriper et menneske, slipper den ikke taket før den hører det knase i bein. Der-

for brukte man i gamledager vide bukser med koks for at grevlingen skulle slippe med en gang den gleiset til.

Her i landet forekommer grevlingen i to hovedområder, nemlig på Østlandet og Sørlandet og fra Trondheimsfjorden østover til svenskegrensen. I Mossedistriktet kan man treffe på grevling i Rygge og Våler hvor den er nokså alminnelig.

Efter systematisk gjennomførte undersøkelser som er gjort om grevlingens levested synes det å være svært liten grunn til å forfølge den. Den kan på sine steder gjøre noe skade i åker og eng, men sikkert en god del mindre enn alle de smågnagerne den har drept, ville ha gjort. I vår tid nyttes dens grove og meget slitesterke pels meget lite, selv om hårene vurderes ganske høyt til barberkoster og pensler. Kjøttet er meget godt, og smaker røkt som gåsebryst. Men de fleste synes å ha motvilje mot det på grunn av den sterke lukten som følger når en har flådd den.

Gaupejakt

Eg går ut frå at dei fleste rovdyrinteresserte såg innslaget om gaupefredning i Naturredaksjonen 31.3.-92. At argumentasjonen FØR fredning kom frå ein som sjølv har drive gaupejakt, var for så så vidt positivt. Då slepp han i alle fall å bli stempla som hysterisk/romantisk rovdyrelskar med byparken som utgangspunkt. Eg hoppa likevel i stolen då Burny Iversen på slutten la ut om kor krevjande og spennande gaupejakt er. Føresetnaden måtte då vere at bestanden var stor og produktiv nok til å tåle eit visst jaktpress.

Meiner Våre Rovdyr (som Iversen representerte) at vanskegrad og spenningsnivå er kriterie som gir grunnlag for jakt? skal jakt på ein art som gaupe kunne drivast FØRDI dette er ei stor oppleving for enkelte jegerar? Dersom samfunnet skulle akseptere diverse aktiviteter på eit slikt grunnlag, ville vi fort hamne i parodien. F.eks. er det sikkert både krevjande og spennande å køyre bil i 150 km/t.

For min del kan eg ikkje finne eit einaste argument for å drive gaupejakt. Arten er eit typisk toppredator der bestanden blir effektivt regulert nedanfrå- av næringstilgangen. At det kan bli gitt fellingsløyve for enkeltindivid som har spesialisert seg på bufe, er noko heilt anna enn å hauste av eit såkalla "overskot". Eit anna moment er at gaupeungane er avhengige av mora heilt fram til april og gaupejakt derfor kjem i konflikt med prinsippet om yngletidsfredning uansett årstid.

Eg trudde ellers at dei einaste akseptable kriteria for jakt og fangst, vel og merke i naturvernkrinsar, er hausting iform av kjøtt eller pelsverk. Iså måte er gaupe ingen ressurs. Alle skotne gaper blir stoppa ut, og troføjakt er etter mitt syn fullstendig uakseptabelt. Eg har heller aldri oppfatta Våre Rovdyr som talerøyr for miljøet der lykka i livet er å jakte svartbjørn i Canada.

Det er ellers vanskeleg å la vere å kommentere Iversen sin motpart i programmet, viltnemdleiaren som hadde rekna ut at tre gaupelev i minus gir 75 rådyr på plussida i løpet av ein vinter! Det verka som om gaupe kun kan akseptertast som ein del av naturen dersom ho sluttar å ete. Det forstemmande er at slike folk faktisk har forvaltningsmakt -bl.a. til å gi fellingsløyve for gaupe! Viltnemdene kan derimot ikkje gi fellingsløyve for arter som bjørkefink og bokfink, dersom desse skulle gjere ein form for skade. Då må ein heilt opp på fylkesmannsnivå! Våre Rovdyr og andre naturvernorganisasjoner har sannelig arbeidsoppgåver nok!

Jan Rabben-
5400 Stord

P.S!

Vi oppfordrer også alle andre av våre medlemmer til å sende inn leserinnlegg, - stort eller smått.

Send innleggene- ferdig renskrevet- til redaktøren. På forhånd, takk.

Red.

Ulvejakt på Kolahalvøya.

At våre russiske naboer har store forurensningsproblemer på Kolahalvøya vet vi, og til tross for disse omfattende forurensningsproblemene, har miljøverntanken i liten grad fått fotfeste i den russiske befolkning. Riktignok begynner det å gro såvidt i de yngre rekkene, men det tar tid, lang tid.

Viltforvalter Gunnar Henriksen hos Fylkesmannen i Finnmark har hatt besøk av viltforvaltere på Kolahalvøya. Disse kunne bekrefte at det i dette området drives fortsatt intensiv jakt på ulv, og hvor det er helårsjakt på arten. Alle typer hjelpemidler kan i utgangspunktet brukes, men tilgjengeligheten til moderne motoriserte farkoster har vært liten. Men vestlige snøscootere er nå på full fart inn i dette området. Dette vil selvfølgelig effektivisere jakten betraktelig, og det vil ikke ta lang tid før ulven og andre rovdyrarter er borte fra Kola. Ulven er hatet over hele Russland fordi de betrakter arten som en konkurrent til mennesket om andre viltarter. Så gammeldags og ille er situasjonen i Russland. Blant de russiske akademikere er nok forståelsen bedre tilstede, men på bygdene er naturens egenverdi ikke viet særlig stor tanke. Her kan man forsåvidt trekke paralleller til vårt eget land, hvor det utpeker seg spesielle distrikter som fortsatt ikke har denne naturomtanken. Henriksen ga russerne litt innblikk på hvordan den vestlige verden ser på naturvern og holdninger til å ta vare på det biologiske mangfoldet, og han spurte om de russiske viltforvaltere ville se på følgende:

1. Forbud mot motorisert jakt.
2. Innføring av jakttid.
3. Lisensjakt for å kontrollere uttak.
4. Avskaffelse av skuddpremieordning.

kløften er så stor i måten å tenke natur på, påpeker Henriksen, at det er viktig å gå gradvis frem ovenfor Russerne, ellers vil det bli vanskelig å nå frem i det hele tatt. Samarbeidsformer er nå i gang mellom Norge, Russland og Finland for en bedre forvaltning av naturen i disse områdene. Noe som antakelig er en nødvendighet hvis rimelige bra livsvilkår for dyre og plantearter skal opprettholdes. Viltforvalterne fra Murmansk hadde lite å si i den totale russiske sammenheng, men for Murmansk fylke lovet de å se nærmere på forslaget fra Henriksen.

Reindriften på Kolahalvøya er ganske omfattende, og dette er nok en vesentlig årsak til den intensive jakten. Ulvebestanden i dette store området har gått opp og ned i de siste hundre år, og arten har etter hard

etterstrebelse antakelig vært nær ved utryddelse ved flere anledninger. Så sent som i 1976 var det en utryddelseskampanje på arten. Noen god oversikt over bestanden av ulv på Kolahalvøya i dag finnes vel neppe, men det anslås fra russiske myndigheter mellom 100-150 dyr - kanskje det er mindre, kanskje det er mer.

Russernes streben etter sterk vestlig valuta er et annet problem i denne forbindelse. Hvis det blir stadig magerere kår for våre russiske naboer, kan hver og en fristes til å drive jakt på disse arter i turistøyemed. Det skal visst være noe på gang i så måte, og det skal være tilbudt skandinavernes jakturer etter ulv. Desverre finnes det de som betaler en slant eller to for å jakte rovdyr på latmannsvis - fra snøscooter eller helikopter, som også har vært tilfelle. Hijakt på bjørn brukes også som lokkemiddel for jegere bl.a i Norge. Desverre har noen latt seg friste til dette som svært mange karakteriserer som sinnsykt.

Uansett situasjon og bestandstall for rovviltartene er det svært viktig at man prater sammen over landegrensene, slik at russernes mangelfulle innsikt i naturvernspørsmål blir oppgradert. krav og målsetninger på miljøvern og forurensningsproblematikk på et høyere samarbeidende internasjonalt plan vil ganske sikkert bli kraftigere fokusert på enn det allerede er. Med slike felles krav vil dette enorme område til en viss grad kunne reddes, og det haster, bl.a fordi dette området er viktig med tanke på innvandrende rovdyrarter som ulv til skandinava.

Morten Bilet

Bokanmeldelse:

Tom Schandy, NATUR I FARE, Universitetsforlaget AS 1991.

Som kjent for mange, er Tom Schandy tilknyttet WWF i Norge. I flere år har han skrevet i blader og tidskrifter om natur og dyreliv, ikke minst i WWF's eget tidskrift.

Nå har han kommet med et større verk. NATUR I FARE heter boken og forståelig nok fokuserer den på vanskeligstilt natur og truede dyrearter verden over.

Det er blitt en pen bok på 110 sider, og med variert og fint innhold. At Tom er en bereist kar, skjønner man av det omfattende bildemateriale han selv har tatt. Boken gir en fin oversikt over "helsetilstanden" på vår jordklodes varierte klima - fra arktiske strøk, til barskogen via sumplandet og til tropiske områder. Av fugle-og dyrearter blir en rekke spennende arter omtalt, som havørn, vandrefalk, fjellgorilla, tiger, nesehorn og ulven for å nevne noen av de mest kjente. Noe av det som jeg personlig syntes er bra i denne boken enn i de fleste andre bøker av samme kaliber, er at man her får en del lett tilgjengelig fakta på tallmateriale-/statistikker på artene. I tillegg til en utfyllende tekst utgjør dette en solid opplysningsmengde.

Bokens cover forteller egentlig mye om variasjonen på innholdet - med en sommerfugl, en tiger og en lundefugl. Interessant, lettfattelig og innholdsrik som den er, hører denne boken hjemme i en hvilken som helst bokhylle, både for de med eller uten spesiell naturinteresse.

Morten Bilet

Kjøttetende «viking-sau»

LONDON (Dagbladet): Kjøttetende sauer fins på Foula, som er den vestligste øya på Shetland. Sauene er etterkommere av den arten vikingene introduserte.

De spiser små terneunger og unger av storjoen. Det er zoologen Bob Furness ved Glasgow universitet som har observert sauens diett over en lengre periode. De er mest interessert i bein. Derfor spiser de hode, bein og vinger på fugl-ungene og lar resten være.

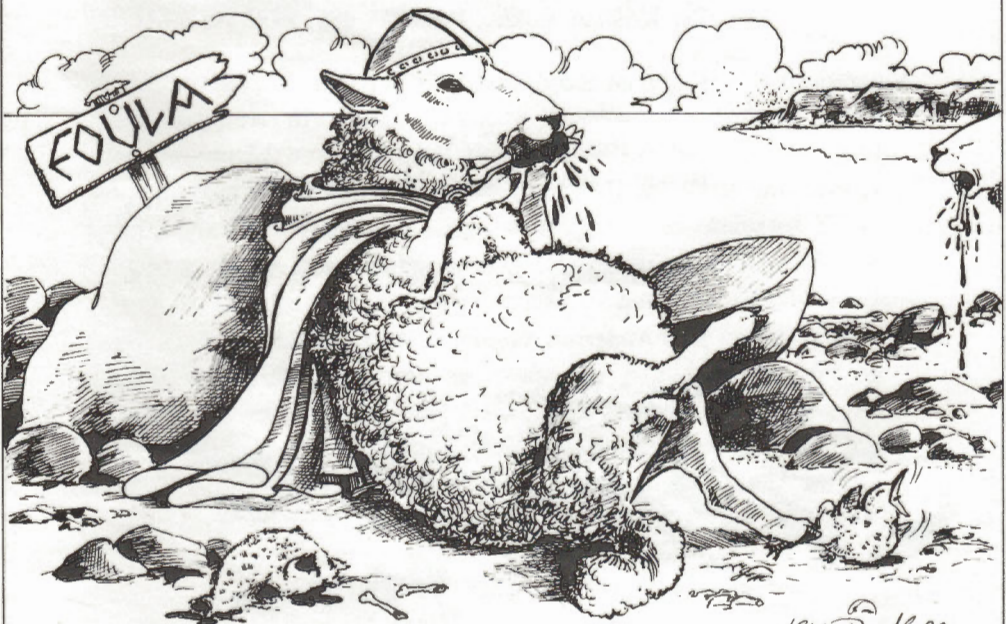
I en rapport som er offentliggjort i tidsskriftet for Rare Breeds Survival Trust har Furness beskrevet sine opplevelser.

Han forteller at sauene gjerne snur terneungene på ryggen, slik at de er helt hjelpeløse, før de spiser dem.

Furness tror at sauens kjøtteting skyldes mangel på balansert diett

Dagbladet

Mandag 1. juni 1992

STYRET

Leder Morten Bilet, Slengåsen 7, priv. 06-879439
2020 Skedsmokorset arb. 02-160010

Sekretær Yngve Kvebæk, Maridalsvn. 225 C, 0467 Oslo
priv. 02-950866

Kasserer Jon Bekken, H. Hårdrådes v. 4, 2322 Ridabu
priv. 065-26984

Redaktør Hilde Aaseth, Nordvivegen 60, 2312 Ottestad
priv. 065-78356
arb. 065-27540

Styremedl. Burny Iversen, Nordborgveien 7, 2400 Elverum
priv. 064-13851
arb. 064-11800

Geir Sjøli, Furusvingen 33, 2164 Skogbygda
priv. 06-908535

Per Kristian Stokke, Postboks 955, 1432 Ås-NLH

Vararepr. Ragnhild Eklid, Eklid, 7320 Fannrem

Astrid Haagenen,
Bergabakken 4, Brevik, 1464 Fagerstrand
priv. 09-939187

Paul Granberg, 2620 Follebu priv. 062-20006

Stig Anderson, Nordbø I, 4800 Arendal
arb. 041-25000

Lokalkontakter

(i tillegg til styret)

Vest-Finnmark

Tom Eirik Ness
Øytun Folkehøgskole
9500 Alta
p 084-35686

Nord-/Midt-Troms

Hans Prestbakmo
Trollbakken 6
9220 Moen
p/j 089-31324

Nordland

Valdres

Svein Sørli
Vestringsbygda
2910 Aurdal
p 063-64513

Sogn og Fjordane

Roar Solheim
5843 Slinda
p/j 056-79367
mob 094-25188

Hordaland

Rune Olav Vetås
Køistibotn 54
5030 Landås
p 05-270493

Rogaland

Svein Efteland
Boks 190
4060 Kleppe
p 02-483347
j 02-421107

Vest-Agder

Eivind Mauland
4653 Hægeland
j 042-22265

Øst-Finnmark

Hans Dransfeld
9930 Neiden
p 085-96307

Sør-Troms

Ole Halvorsen
Straumen
9410 Borkenes
p 082-92492

Nord-Trøndelag

Ottadalen

Per Bådshaug
Boks 155, 2686 Lom
p 062-11418

Land

Geir Heitoft
Rute 527
2870 Dokka
p 061-11320

Eidsvoll/Hurdal/

Nannestad
Hallgeir B. Skjelstad
2090 Hurdal
p 06-989041

Buskerud

Ulf Myrvold
Ramberg landpost
3600 Kongsberg
p 03-762482

Øvre Telemark

Ragnhild Eklid
G 13
Folkestad studentheim
3800 Bø i Telemark

Nedre Telemark

Asbjørn Solvang
Greg. Dagsongt. 210A
3900 Porsgrunn
p 03-501702
mob 094-71407

Aust-Agder

Arne Flor
Gunnar Knudsens v. 36
4815 Saltred
p 041-31695

Trollheimen

Morten Raa
7332 Lokken
p 074-96391

Røros

Tom Johansen
Skjevdalen
7460 Røros
p 074-13835

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 064-80440

Elverum

Burny Iversen
Nordborgvn. 7
2400 Elverum
p 064-13851
j 064-11800

Kongsvinger

Ole-Johnny Myhrvold
Soleiebakken 62
2200 Kongsvinger
p 066-14036

Nedre Romerike

Nils Ivar Vestby
Jernbaneveien 12
1920 Sørumsand

Maridalen/Hole/Ringerike

Viggo Ree
Pamperudbakken
3506 Røyse
p 067-37715
Maridalen: 02-426570

Aurskog-Høland

Svein Evensen
Lille Husebyvei 9
0379 Oslo
p/j 02-520568

Vestfold

Helge Schjerve
Parkveien 11
3190 Horten
p 03-730965

Returadresse:

Foreningen Våre Rovdyr Postboks 17, 2420 Trysil